

DE
MILITAIRE SPECTATOR.

TIJDSCHRIFT

VOOR HET

NEDERLANDSCHE LEGER.

Die zich handhaven kan, leve op genade niet.
Men moet de maat zijner macht weten.

P. C. Hoort.

ZESTIENDE DEEL.

MEI 1848. — N°. 11.

BREDA,
BROESE & COMP.
1848.

*De redagetoekenners verklaren
dat het Tijdschrift toe kunnen
denken is gedrukt in de
hun meest uitgegeven
Breda, 23 Juny 1848.
Broese & Comp.*

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

BY CHARLES A. BEAN

NEW YORK: THE CENTURY CO., 1900.

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks in Nos. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks (behalve de bijvoegsels, die gratis geleverd worden) bestaat, en voor f 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve geabonneerden wordt afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-Directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden vrachtfrij, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: voor den Militairen Spectator. Voor oorspronkelijke opstellen kan een vastgesteld honorarium gevorderd worden, te ontvangen bij de Uitgevers, na de verschijning van het 6de en 12de nummer. Het verlangen daartoe moet kenbaar gemaakt worden bij de inzending der opstellen.

VERSCHILLENDE BESCHOUWINGEN.

INHOUD:

De brief van den Generaal NEPVEU; die van Graaf SCHIMMELPENNINCK. — De onderofficiersstand; — Sommige dagbladen over de landdefensie; — Vooruitgang in het VIIIe Hoofdstuk der Grondwet; — Handlangers bij de artillerie; — De rokken der troepen te voet; — Het regiment grenadiers en jagers.

De heeren NEPVEU en SCHIMMELPENNINCK hebben, zooals bekend is, bij hun aftreden als ministers, brieven aan den Koning gerigt, waarin zij hunne denkwijze over het ontwerp van Grondwet aan Z. M. mededeelden. Deze brieven zijn door de drukpers publiek gemaakt, en daar ze beiden ook op ons betrekking hebben, zullen wij er een woord over nederschrijven.

De generaal NEPVEU wil de officieren door den Koning laten benoemen en ontslaan, slechts het bevorderen en pensionneren zal door de wet geregeld worden.

Wat nu het benoemen betreft, hiermede vereenigen wij ons gaarne, want niemand kan meer belang hebben dan de regering, om daarbij van goede beginselen uit te gaan. Met het ontslaan is het echter anders gelegen, vooral van het oogenblik dat zich een verantwoordelijk ministerie tusschen ons en den Koning heeft gesteld en dat de officier zitting neemt in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Er kunnen zeer bekwame en zeer goede officieren zijn, die hunne verplichtingen als volksvertegenwoordigers anders zullen begrijpen dan de regering, en er kunnen mannen in het bestuur komen die, zooals men dit elders gezien heeft, van meening zijn, dat ambtenaren die steeds een ander gevoelen aankleven dan het bestuur van het oogenblik, uit de dienst moeten worden ontslagen.

Maar al kon men ook geene voorbeelden van dergelijke gevallen aanhalen, dan nog zou men kunnen vragen: welke kiesvergadering zal eenen persoon afvaardigen, voor wiens onafhankelijkheid men geen den minsten waarborg heeft.

Wij herhalen het, onze geheele toekomstige deelneming aan de volksvertegenwoordiging staat of valt met deze bepaling.

Het bijvoegen bij art. 72 der bepaling dat: Krijgslieden die het lidmaatschap van een der beide kamers aannemen, gedurende dat lidmaatschap van regtswege non-actief zijn, en dat zij tot de activiteit terugkeeren wanneer zij ophouden lid te zijn, komt ons zeer wenschelijk voor zoodra men het nemen van non-activiteit als noodzakelijk beschouwt; dit zou alsdan voorzien in eene leemte waarop wij in ons vorig N^o. wezen.

In het door den generaal voorgestelde VIIIe Hoofdstuk vonden wij vele verbeteringen, het bestaan eener vaste land- en zeemagt is daarin erkend. Niet alleen in staat van oorlog, maar ook in tijden van oorlogsgevaar, enz. kan de militie tot langer dienst verplicht worden; het art. over de inkwartieringen is duidelijk en volledig; de schutterijen zullen, behalve voor de inwendige rust, ook dienen tot verdediging des vaderlands.

Verder merkten wij nog eenige bepalingen op, die de generaal naar het schijnt in de Grondwet op hare plaats acht, hoewel anderen die misschien door de gewone wet hadden willen regelen, bijv. dat het werk der militieraden steeds in het voorafgaand jaar moet plaats grijpen, en dat men de militie zooveel mogelijk uit vrijwilligers moet zamenstellen. Over die vrijwillige miliciens hebben wij in het vorige N^o. ons gevoelen reeds gezegd, en daar kan men tevens opmerken, hoeveel duidelijker de Grondwet zou worden door hiervan te zwijgen. Doch als men zooveel van die instelling verwacht dat er in de Grondwet melding van gemaakt moet worden, dan dienen de vrijwillige miliciens ook evenmin als de lotelingen, naar de Oost gezonden te worden, tenzij met hunne toestemming.

Art. 173 van den generaal (172 der Commissie) bevat eene wijziging, die te kennen geeft dat men in tijden van gevaar al degenen die in de jaren der militie zijn, onder de wapenen kan roepen, of zij al dan niet door het lot aangewezen

zijn; een dergelijke maatregel kan in sommige omstandigheden hoogstnuttig zijn.

Het slot van art. 174 van het ontwerp der Commissie luidde aldus: «De Koning kan een deel der militie, door de wet te bepalen, doen zamenblijven.» De generaal heeft dit in zijn art. 175 aldus gewijzigd: «De ligting van het loopende jaar zal tot eerste oefening op zijn langst een jaar onder de wapenen kunnen gehouden worden.» Hierbij moeten wij doen opmerken, dat men in sommige korpsen nu en dan genoodzaakt is geweest om eene ligting miliciens onder de wapenen te houden; dit geschiedde uit gebrek aan vrijwilligers en om in de behoeften van de garnizoensdienst te kunnen voorzien. Wanneer men nu in dergelijke gevallen, bij het opkomen der nieuwe ligting, onmiddellijk de voorgaande moest heenzenden, dan zou daaruit ten minste gedurende twee à drie maanden een volslagen gebrek aan dienstdoende manschap ontstaan. De tegenwoordige Grondwet zegt dat de Koning het vierde deel der militie onder de wapenen kan houden; dit ware verkieslijker, indien men de zaak niet door de gewone wet wil regelen.

Daar graaf SCHIMMELPENNINCK in zijnen brief wat de militaire zaken betreft, naar dien van den generaal NEPVEU verwijst, zoo hebben wij hierover weinig te zeggen. De gewezen president van den ministerraad, spreekt dan ook slechts bij het behandelen van art. 53 over ons, en beweert daar, dat de kroon in het benoemen en ontslaan der officieren de meeste vrijheid moet behouden. Over dit punt hebben wij hierboven reeds gehandeld, en dus ook beantwoord het gevoelen, dat de verantwoordelijkheid, welke niet op een minister, maar op het geheele ministerie rust, genoegzaam waarborgt tegen mogelijk misbruik van magt in deze.

Waarlijk, over willekeur bij het ontslaan van officieren, hebben wij nimmer behoeven te klagen, en het verledene alleen zou dus een voldoende waarborg voor de toekomst zijn, maar onze verkiesbaarheid voor de Tweede Kamer staat weder op het spel, en daarom ijveren wij voor het regelen van dit punt door de wet.

Graaf S. zegt verder, dat dáár waar men dit stelsel invoerde, eene treurige ondervinding er de nadeelige gevolgen van deed kennen. Dit ziet waarschijnlijk op Frankrijk, doch wanneer men zich daar over den officiersstand heeft te beklagen, dan ligt dit aan geheel andere oorzaken; wij zullen maar alleen aanmerken dat het Fransche leger in het vorige jaar op 300,000 man, ruim 100,000 plaatsvervangers telde, waarvan er velen tot officier werden bevorderd; dit geeft stof tot

denken, en hierdoor kan men wellicht veel verklaren van hetgeen men in de laatste dagen gezien heeft. Ook weet men genoeg hoever de omkoopning in Frankrijk ging, en hoezeer het leger en de krijgsmatregelen hebben moeten dienen om aan het ministerie eene bedriegelijke en baatzuchtige meerderheid te verschaffen. Zelfs goede wetten baten weinig bij slechte zeden.

Als wij daarentegen onze oogen naar het monarchale Pruisen wenden, dan zien wij hoe daar in het leger echte liberale, ja bijna democratische verordeningen heerschten. Die verordeningen waren in koninklijke besluiten verleend, maar men hield er zich gestreng aan, en alzoo werkten die besluiten gelijk wetten. De regering had zich daar vrijwillig de handen gebonden bij het benoemen en ontslaan van officieren, en graaf S. zal toch niet beweren dat zij redenen heeft gehad om zich over den officiersstand te beklagen.

De *Militaire Spec'ator* heeft zich reeds menigmaal bezig gehouden met het lot der onder-officieren. Hij heeft herhaaldelijk voor hen gevraagd: een ruimer aandeel in de officiers-plaatsen, eene betere verzorging in hunne grijsheid, en eene vermeerdering van tractement bij een zeker getal dienstaren. Dit laatste vooral in het belang der gehuwden en der zoodanigen die het groot getal van oude dienaren uitmaken, hoofdzakelijk dewijl zij geene betrekkingen meer hebben. Dezen toch gedragen zich in den exercitietijd veelmalen verdienstelijker dan anderen, en waren *de facto* van de daarop gestelde belooning, verlof met soldij en brood, verstoken.

Ook om het eentoonige, het ontmoedigende weg te nemen wat in het vooruitzicht is gelegen om gedurende twintig à dertig jaren onveranderlijk dezelfde en hetzelfde te blijven, hebben wij op de laatstbedoelde verbetering aangedrongen.

Over het eerste punt zullen wij voorloopig het stilzwijgen bewaren en — hopen. Het tweede, dank zij de maatregelen van den laatsten niet-interimairen Minister van Oorlog, is thans voldoende geregeld. Ingevolge door ons ingewonnen berigten, kunnen wij verzekeren, dat het onderofficierspensioenfonds in zoodanig eenen toestand verkeert, dat men aan de gepensioneerden jaarlijksche toelagen kan verleenen, die hun van alle redelijke bezorgdheid zullen ontslaan.

Om ook de derde verbetering daar te stellen, heeft men eene schoone gelegenheid laten voorbijgaan. De twee onder-officieren thans per compagnie aangesteld, mogen hunne bevordering veilig als een lot uit de loterij beschouwen. Wij gelooven gaarne dat het alle verdienstelijke korporals waren, die later evenwel voor dien rang zouden in aanmerking ge-

komen zijn; maar, dan toch eerst *later*. Zouden dezen niet reeds zeer gelukkig zijn geweest, wanneer men hen op een geringer tractement had benoemd, en zou men met de hier bezuinigde som, het oudste derde gedeelte van ieder regiment niet hebben kunnen begunstigen?

Misschien zullen er later nog meer onderofficiers-aanstellingen moeten plaats grijpen; in dit geval bieden wij ons denkbeeld ter overweging aan.

Misschien ook ziet het Ministerie van Oorlog kans eene tractementsverhooging met eenig distinctief teeken aan de oudsten toe te staan, zonder daarom de jongsten te beknibelen; in dit geval zullen wij zwijgen, en — schaamrood worden van zoo weinig gevraagd te hebben.

Het is jammerlijk, hoe sommige dagbladen en tijdschriften zich onlangs uitlieten over het oproepen der miliciens, als maatregel van verdediging door de regering genomen. Bijna riepen zij uit: Waar is de vijand; staat HANNIBAL voor de poorten? Zij vraagden: tegen wien wilt gij u verdedigen? Noch van België, noch van Pruisen hebt gij iets te vreezen; dus geldt het Frankrijk, dat den vrede begeert, en — waartegen bovendien alle verdediging nutteloos is.

Kleinhartige taal; en die vloeit uit de pen van mannen, die onophoudelijk schermen met woorden, als: *Volksgeest*, *nationaal gevoel*, *éénheid*, enz., maar — dit zijn slechts woorden, en die woorden zijn aan de orde van den dag; waarom zou men ze niet even goed bezigen als een ander.

Die woorden evenwel hebben eene schoone, eene verhevene beteekenis, en het is niet genoeg om die, verspreid in snorkende volzinnen, op goed geluk daarheen te werpen.

Of denkt men den volksgeest ten goede te leiden, door het volk, gedurende eene Europésche crisis, afkeerig te maken om aan zijne verplichtingen tot de krijgsveld te voldoen.

Of denkt men het nationaal gevoel te verhoogen, door uit te roepen: tegen dit volk kunnen wij ons niet verdedigen.

Of denkt men de eenheid te bevorderen, door het vertrouwen op eigen kracht te ondermijnen.

Wij militairen, wij prijzen dien maatregel, hoewel wij er niets dan last en moeite van hadden; wij prijzen dien, omdat hij noodzakelijk was. Gedurende eene reeks van jaren zijn de miliciens telkens slechts drie maanden in plaats van twaalf onder de wapenen gebleven. Men heeft drie vierde op de gewone kosten van hun onderhoud gespaard, men heeft ze met verlof gezonden, slechts voorzien van de hoognoodige kleedingstukken; en thans in eenen tijd waarin men onmogelijk kan voorzien wat er van den eenen dag op den an-

deren gebeuren zal, zou men van dit alles geene rekening houden en hunne gedeeltelijke oproeping afkeuren, alsof dit nog geschieden kon, wanneer HANNIBAL werkelijk voor de poorten stond, en alsof het niet hoog noodig ware hen eerst te kleeden en op nieuw te oefenen en te disciplineren.

Wij keuren die maatregelen te meer goed, omdat wij overtuigd zijn dat wij ons kunnen verdedigen tegen een ieder; zoo er slechts een' goede volksgeest, echt nationaal gevoel en ware eenheid bestaat. Wij betreuren het dat mannen, die de taak opgenomen hebben om het volk voor te lichten, zóó weinig met het defensief vermogen van den vaderlandschen bodem bekend zijn; maar wij veroordeelen ze, want zij moesten het weten, of niet ongeroepen optreden om uitspraak te doen.

Wij zullen hier geene bewijzen leveren voor die defensive kracht van onzen grond; daarmede zouden geheele N^o. van den *Militairen Spectator* te vullen zijn; maar wij verwijzen die kleinhartigen onder anderen naar het werk van den Genl. CLAUSEWITZ, en dus naar eenen scheidsman, die door geheel Europa voor bevoegd gehouden wordt. Dáár kunnen zij van eenen vreemdeling leeren wat wij Nederlanders, tegen vreemde overheersching vermogen, zoo wij slechts eendragtiglijk willen.

In onzen tijd ontbreekt het in de dagbladen van allerlei kleur geenszins aan betuigingen van vaderlandsliefde en oproepingen tot het volbrengen van burgerpligten. Het krachtigste, ja zelfs het hevigste, vonden wij dit een en ander uitgedrukt in de eerste Fransche bladen die ons na de Februarij-dagen gewierden.

In eenen geheel anderen geest en meer bezadigd, vonden wij dit in de Belgische terug. België verklaarde niets meer te wenschen, en schaarde zich om den troon zijner dynastie. Men was dáár ver genoeg vooruitgegaan; de vaderlandsliefde, de burgerpligt bestond in het behouden, zelfs met de wapenen.

In Nederland wankelde men heen en weer; eindelijk greep er eene soort van omwenteling plaats, maar het was een beminde Koning, die zelf uit liefde voor zijn volk, die omwenteling leidde, bestuurde en ten einde zal brengen. Ook in Nederland ging dus terecht slechts ééne kreet op: het is vaderlandsliefde, het is burgerpligt zich om den Koning te scharen en Hem de taak ligt te maken.

Leest nu de annonces in de eerste N^o. der Fransche dagbladen na hunne revolutie, leest ze zelfs in den *National*, in de *Charivari*, leest ze in de Belgische, leest ze in de Nederlandsche bladen van die dagen, en gij zult overal zien dat de plaatsvervangers voor de militaire dienst zeer gezocht werden.

De laatste pagina dezer dagbladen weerspreekt dus eenigzins de betuigingen van vaderlandsliefde en besef van burgerpligt, vervat in de laatste.

Of zou het dan overal tot de verplichtingen van den burger, van den beschaafden en *gegoeden* burger behooren, om veel te praten, maar niet om, des noodig, te vechten; en zou dit laatste slechts behooren tot de burgerpligten van hem die niet kan betalen.

Onze dagbladen willen overal en altijd vooruitgang, en wij huldigen dit beginsel van harte, zolang het met bezadigdheid wordt in praktijk gebragt. Zoodra het vooruitgaan evenwel betrekking heeft op het VIIIe Hoofdstuk onzer Grondwet, dan worden zij allen even behoudend, zelfs geneigd tot teruggang.

Onlangs lazen wij in een Duitsch militair tijdschrift, dat de keizer van Rusland zijne infanterie en kavallerie als voet- en rijdende veld-artilleristen liet oefenen. Z. M. wilde van ieder hunner een *omnis homo* maken. Dit deed ons denken, hoe de kolonel HERCKENRATH, toenmaals majoor en opperbevelhebber der fortén Lillo en Liefkenshoek, zijn geheel bataillon in het bedienen der vaste batterij liet onderwijzen, in stede van enkel een detachement handlangers daartoe te bestemmen. Na verloop van eenigen tijd kon aldaar ieder infanterist bij het geschut nuttig werkzaam zijn. Er zijn plaatsen waar dit voorbeeld misschien navolging zou verdienen; er kunnen tijden komen, waarin men van die navolging goede vruchten zou kunnen inoogsten.

Zou het oogenblik niet gunstig zijn om eens te denken over het afschaffen van de fraaije, maar kostbare en nuttelooze rokken der troepen te voet? Dit kleedingstuk vermeerderd den last dien de soldaat te dragen heeft, en is oorzaak dat er op iederen ransel eene rol moet geplaatst worden, die voor het tweede gelid bij de infanterie, het aanleggen moeilijk en het treffen bijna onmogelijk maakt. Wij weten zeer goed dat de rok en de menschelijke ijdelheid in een zeker verband met elkander staan, maar, voor zoover het noodig is daarvan rekening te houden, zou men in zijn gemis zeer goed kunnen voorzien. De rok wordt nooit anders gedragen dan op inspectie's, parades en *des Zondags*, dit laatste nog maar gedurende den zomer. Zou men nu het mouwvest niet met meer zorg en zonder kosten iets sierlijker kunnen maken, en voegen er bijv. een *revers* en een paar wings bij, enkel voor de dagen waarop nu de rok gedragen wordt.

Wij hebben een regiment grenadiers en jagers, waarvan de bestanddeelen in den jare 1829 onder den naam van keurkorpsen werden opgerigt. Wij kennen geen besluit waarbij aan dit regiment de hoedanigheid van keurkorps wordt ontnomen.

In het vervolg zullen wij misschien eens onderzoeken, in hoeverre keurkorpsen nuttig en noodzakelijk, zelfs in hoeverre zij gedurende eenen langen vrede mogelijk zijn; voor heden is het voldoende te weten: dat het regiment grenadiers en jagers een keurkorps is.

Is het geoorloofd te verzoeken, vooral *officieel* te verzoeken, om bij een keurkorps geplaatst te worden? Wij gelooven het niet. Het schijnt evenwel dat er dergelijke stappen gedaan zijn, daar het Ministerie van Oorlog onlangs noodig achtte te bepalen, dat ieder die voortaan op zijn verzoek bij de grenadiers of jagers geplaatst werd, geene schadeloosstelling voor zijne uitrusting zou genieten.

Een korps nu, waarbij men op zijn verzoek geplaatst wordt, houdt in onze oogen op een keurkorps te zijn, en deze hoedanigheid kan aan het regiment grenadiers en jagers slechts door een koninklijk besluit worden ontnomen, of heeft de zuinigheid hier de wijsheid bedrogen?

Heeft men hierdoor die ongepaste verzoeken willen tegengaan, dan is het doel slechts bereikt ten opzichte van diegenen welke geen geld hebben, voor het overige ligt in die verordening de verklaring opgesloten: Vraag — mits gij betalen kunt. Wij onthouden ons van commentariën.

W.

DE REDEVOERING

VAN

DEN HEER DONKER CURTIUS.

Wie onzer kan onbekend zijn met het programma van toekomstig staatsbestuur dat de Heer DONKER CURTIUS in zijnne onlangs gehoudene redevoering aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal mededeelde — gewis niemand: Dit staatsstuk vond weerklink in de harten der meeste Nederlanders en ronduit gezegd, ook in het onze. Wij weten het, deze redevoering behelst eene bedreiging tegen onze toekomst, zij voorspelt ons oogenschijnlijk een duister verschiep; maar het is niet die redenaar met zijne ambtgenooten, die de oorzaken gewrocht heeft, welke dit alles moesten na zich slepen. Die oorzaken bestonden; voor den op-

lettenden waarnemer zijn ze reeds lang geen geheim meer geweest; zij moesten de gevolgen hebben waarop thans gewezen wordt: inkrimping en bezuiniging in alle takken van staatsbestuur. Doch gelukkig wil men die bezuiniging verkrijgen door te vereenvoudigen en niet door te sloopen; afbreken in onze legerinrichtingen, kan tegenwoordig gevaarlijk wezen, maar om met overleg te vereenvoudigen, daartoe is het oogenblik zelden ongunstig. Men blijft verkregen regten erkennen, men wil zelfs de belangen van hen die hun leven geheel hebben toegewijd aan de dienst van het vaderland niet uit het oog verliezen, en men zal derhalve ook rekening houden van de groote offers die door het personeel van het leger in de laatste jaren zoo voortdurend gebracht zijn. De nieuwe offers die gevorderd worden, zullen niet uitsluitend op ons drukken, onze krijgsinrichtingen in het algemeen zullen daaraan toebrengen; maar bij voorkeur zal het budget van oorlog niet tot vermindering in aanmerking komen. Dit zijn de gevolgtrekkingen die wij uit de woorden van den Heer DONKER CURTIUS maakten, en daarom vonden zij ook bij ons, als militair, weérklank.

Bezuinigen is eene ijzeren noodzakelijkheid voor Nederland; die woorden zijn hard en grievend voor ieder die aan 's lands dienst verbonden is, maar zouden wij militairen ons alleen tegen die noodzakelijkheid kunnen of mogen verzetten, terwijl men het doel met zulke gepaste middelen wil bereiken? De stem die zich tot dat einde zou willen verheffen, zou meer dan ooit die eens roependen in de woestijn zijn.

Verstandiger zal het wezen om bijtijds de opmerkzaamheid te vestigen op zoodanige bezuinigingen, waaronder geene of althans weinige personen lijden, om aan te wijzen welke regelen wij ons vleijen te zullen zien in acht nemen, wanneer het onverhoopt het personeel mogt gelden; dit is in deze oogenblikken pligt.

Wijders moeten wij waken, en toezien dat men in aanmerking neme de donkere tijden en de dagen van verdrukking die reeds over ons hoofd zijn gegaan; wij moeten acht geven of men onze belangen werkelijk behartigt. Dien pligt denken wij te vervullen, en dat met des te meer ijver, daar wij overtuigd zijn dat het personeel van het leger, in weerwil van bezuinigingen in onze krijgsinrichtingen over het algemeen, gelukkiger kan wezen dan thans.

De nieuwe redactie van den *Militairen Spectator* zeide in haar programma, dat zij bij het voorstaan der legerbelangen, ook naar vermogen acht zou geven op de belangen der huishouding van staat, en de redevoering van den Heer

DONKER CURTIUS brengt er ons van-zelve toe, om die woorden eenigzins op te helderen.

Spreeken wij bijv. over ons materieel, waarvoor wij kostbare werkplaatsen en fabrieken hebben. Het is klaar dat onze magazijnen steeds goed voorzien moeten zijn van deugdelijke munitie en oorlogsmaterieel; maar daar het bewezen en aangenomen is door alle oeconomisten, dat een staatsbestuur nimmer met voordeel eenige industrie kan uitoefenen, althans nimmer met bijzondere personen kan concurreren, zoo behoort men alles wat in binnenlandsche fabrieken kan verkregen worden, niet langer zelve te vervaardigen. Publieke aanbestedingen met streng verbindende en zekere contracten, en bij de aflevering eene naauwkeurige beproefing der aangeboden voorwerpen, zullen bezuiniging en even groote waarborgen voor deugdelijkheid opleveren als de tegenwoordige handelwijze. Zelfs als men zich in buitenlandsche fabrieken kan voorzien, zonder gevaar te loopen van in een gegeven oogenblik teleurgesteld te worden, dan verdient zulks bij voorkeur in acht genomen te worden. Alles wat ons voorgehouden wordt door de wetenschap der staathuishoudkunde, die toch in onze dagen tot de stellige wetenschappen behoort, zou leugentaal zijn, indien hieruit geene aanmerkelijke voordeelen voor de schatkist voortsporen.

Bovendien hebben verscheidene dier bestaande fabrieken, hoeveel ze ook gekost hebben en hoe goed ze ook ingerigt waren, nimmer in al onze behoeften kunnen voorzien, nimmer alles kunnen vervaardigen wat men daar tot het voeren van oorlog diende te kunnen verkrijgen, zoodat men toch zijne toevlugt heeft moeten nemen tot het thans voor goed voorgestelde middel.

De werkplaatsen die overigens noodwendig moeten behouden worden, dienen zuinig en eenvoudig ingerigt te zijn, en zelfs sommigen dezer zullen waarschijnlijk met der tijd kunnen opgeheven worden, indien het publiek ontwaart dat het beginsel van aanbesteding steeds wordt toegepast. Het groot verbruik van slaghoedjes onder anderen, dat in het leger ook gedurende den vrede plaats grijpt, kan aanleiding geven dat meer particulieren dit fabricaat ondernemen, wanneer zij slechts van zulk een belangrijk debouché verzekerd zijn. Met het buskruid volgt men immers nagenoeg dien weg, en zoo wij wel onderrigt zijn, is de slaghoedjes-fabriek te Delft, thans reeds buiten staat om aan hare verplichtingen te voldoen.

Ook zou men het getal der noodzakelijke werkplaatsen nog kunnen verminderen, door zooveel mogelijk die van oorlog en marine met elkander te vereenigen.

Op deze wijze begrijpen wij het vereenvoudigen en bezuinigen; dat dit ook eenigzins op personen zou drukken, spreekt van-zelf; maar, het heil van allen is de hoogste wet.

Over het cordon van vestingen, forten, liniën en posten, waarmede men door alle tijden heen ons Vaderland als het ware hermetisch heeft willen sluiten, is reeds zoo dikwerf en zoo algemeen een afkeurend oordeel geveld, dat wij met regt mogen hopen, dat daarop de belangrijkste bezuinigingen zullen gevonden worden. Ook hieronder zal het persoonlijk belang van sommigen lijden, maar ons antwoord is reeds gegeven, en wij hebben reeds in onzen aanhef doen begrijpen, dat wij althans niet van gevoelen waren, dat er hoe genaamd geene personen onder dat alles lijden zouden.

Wat overigens het personeel van het leger aangaat, voor zooveel de aangewezen bezuinigingen daarop geenen invloed uitoefenen, gelooven wij ernstig, dat dit het laatste, zelfs na alle andere instellingen van den Staat, tot vermindering in aanmerking moet komen; waarlijk dit regt heeft het duur genoeg gekocht. Mogt echter eene allesgebiedende noodzakelijkheid vorderen, dat men eindelijk ook daarnaar de hand uitstreckte, of mogt men het tijdstip niet te gevaarlijk achten om daarin te reorganiseren, zonder juist de uitgaven te vermeerderen of te verminderen, dan bevelen wij aan de hooge autoriteiten de zoolang verwaarloosde tijdelijke belangen aan van dit personeel, dat, in weerwil van al de tegenheden waarmede het te kampen had, zoo vele blijken gaf van opregten dienstijver en volmaakte toewijding aan zijne pligten. Die belangen kunnen en moeten bij iedere organisatie tegelijkertijd met die der schatkist en die der defensie in het oog gehouden worden.

Ook hierover zullen wij onze denkbeelden mededeelen; men verwacht echter geene uitgewerkte organisatiën, dit lokt zoo ligt de beschuldiging uit van ijdele plannenmakerij; wanneer men slechts goede hoofdbeginselen aanneemt, dan kan, wat de bijzonderheden aangaat, het doel op verschillende wijzen bereikt worden.

Vooraf zij het ons vergund de opmerkzaamheid onzer lezers te vestigen op hetgeen er in de laatste tijden rondom ons in Europa is voorgevallen. Overal waar de volksstem zich heeft doen hooren, heeft men zich tegen de staande legers verklaard, hier en daar heeft men, zelfs te midden van oproer en moord, den algemeenen, den eeuwigen vrede, althans naar buiten, begeerd. Zoolang de gisting voortduurt, zal het uiten van dergelijke wenschen in zonderlinge tegenpraak blijven met de voorvallen die men ziet plaats grijpen; hunne vervulling zal misschien onmogelijk zijn; maar

dat men zulke wenschen in zulke tijden verneemt, is een zonneklaar bewijs, dat de geest der eeuw tegen ons is. Dergelijke teekenen des tijds mogen niet versmaad worden.

Voegt men nu hierbij dat vooral in ons land de belastingen tot eene buitengewone hoogte zijn gerezen, dat de financiën overal kwijnen, dan mag men veilig de gevolgtrekking maken, dat het verstandig zal wezen, zich niet meer te vleijen met eene zoogenaamde schoone *militaire carrière*, maar dat men wél zal doen zich te vergenoegen, met het grootste gedeelte van zijn leven door te brengen in eenen min schitterenden, doch allezins achtbaren en voldoende bezoldigden rang. Deze rang is die van kapitein; daarop moet ieder officier regt hebben; hij moet dien in eenen betrekkelijk korten tijd kunnen bekomen; dit is eene schadeloosstelling die men vorderen mag voor het verliezen der schoone vooruitzichten die ons geopend waren bij het intreden onzer loopbaan. Wanneer de kans op hooge en aanzienlijke betrekkingen ons ontnomen is, dan kan men ook eischen, niet langer gedurende het vierde deel eener eeuw in bekrompene omstandigheden te moeten verkeeren, dit is billijk en regtvaardig. De kapiteinsrang moet het standpunt zijn 't welk men zich ten doel stelt; al wat daarboven gaat zij het loon van buitengewone *verdiens*te, wat dus niet aan allen kan toegekend worden. Zoo begrijpen wij de toekomst van ons personeel, die kan verkregen worden met de sommen welke men thans besteedt, dit kan zelfs behouden blijven als men later misschien nog moet bezuinigen, en alzoo twijfelen wij niet of onze levende oorlogsmagt zou, in weerwil van den drang der tijden, gelukkiger kunnen wezen dan thans.

Dit zijn de belangen der personen, beschouwen wij nu die van den Staat. Wij voor ons hebben nimmer aan eenen eeuwigen vrede geloofd, en wij gelooven voor het oogenblik ten minste aan eenen langdurigen staat van spanning en onrust; wij gelooven dat er een tijd komen kan waarin wij oorlog zullen moeten voeren, maar met het oog op dit alles, met het oog op den toestand onzer geldmiddelen, en indachtig aan de spreuk: *Het heil van allen is de hoogste wet*, gelooven wij tevens dat ons leger eenvoudig en dus zuinig, maar toch sterk moet ingerigt zijn. Wij moeten gedurende dien langen staat van spanning op onze hoede kunnen wezen, zonder ons uit te putten, opdat wij — moet het — oorlog kunnen voeren, zonder ons te gronde te rigten.

Wanneer wij nu nog eenen blik werpen op de omstandigheden waarin het personeel van het leger tegenwoordig verkeert, dan zullen wij daarin het kenteeken opmerken 't welk overal voor een bewijs van ellende geldt, namelijk het gemis

van eenen genoegzaam uitgebreiden middenstand. Zonder juist op veel hooge rangen te kunnen roemen, zien wij toch bij ons schoone, hooge, of althans welbezoldigde betrekkingen, boven een gering aantal middelmatig en eene overgrootte menigte van karig gestipendieerde plaatsen. Wij wenschten in het leger te zien doen wat men overal begeert, namelijk den middenstand uit te breiden. Op grond hiervan, zou men bij iedere organisatie, in ieder wapen zich de volgende vragen kunnen stellen:

Met hoe weinig hoog-gegradueerden en met hoe weinig luitenants kan men volstaan, hoeveel kapiteins kan men zonder te overdrijven aanstellen?

Over hoe weinig schijven kan, naar boven gerekend, de dienst loopen, zonder dat het algemeen belang er onder lijdt; hoeveel kan men van de luitenants vorderen zonder hen onder den last te doen bezwijken?

Welke betrekkingen zijn er die de gunstige verhouding tusschen de rangen verbreken, en die men zonder nadeel voor de dienst met anderen vereenigen kan?

Deze vragen slaan natuurlijk slechts op het welzijn der groote menigte van officieren, en men zou ze verder moeten toetsen aan de zuiver militaire inzichten, welke bij het maken van organisatiën dienen in acht genomen te worden, doch die militaire inzichten wenschten wij te doen nemen van een defensief standpunt, en met de gedachte aan eene defensie in Nederland, dat daartoe zoo uitmuntend geschikt is.

Dat men tot het bedoelde resultaat zonder vermeerdering van kosten kan geraken, zouden wij met cijfers kunnen aantoonen; maar wij willen geene cijfers opdringen; wij wilden regelen vaststellen, regelen gegrond op de billijkheid, op het welzijn van den Staat en op dat van bijzondere personen. Tot nog toe — hetzij eerlijk gezegd — heeft men bij geene organisatie ooit op de toekomst der bijzondere personen gelet. Het belang van de schatkist, ziedaar alles wat men in overweging nam, niet eens het belang van de dienst; want men schein geheel te vergeten, hoezeer lust en ijver in verband staan met goede of althans bevredigende vooruitzichten. Die wenschten wij te zien openen, zelfs al mogen de uitgaven niet verhoogd worden of al moet men bezuinigen. Waarlijk, hetgeen wij vragen is niet veel; in gunstige politieke en financiële omstandigheden zou het leger zeker regt hebben om meer te vorderen, en mogten er betere dagen aanbreken, dan zullen wij niet verzuimen dit regt te doen gelden; thans evenwel hebben wij slechts te waken dat niet alles verloren gaat, door, trots allen, alles te willen verkrijgen of behouden.

Wanneer wij in groote trekken onze begrippen over vereenvoudiging en bezuiniging mededeelen, dan willen wij daarmede geenszins te kennen geven, dat die allen in deze oogenblikken kunnen worden toegepast; als geheel Europa in onrust en verdeeldheid leeft, dan zullen wij niet aanraden om in ons defensie-stelsel alles om te keeren en te veranderen; doch veel van hetgeen gezegd is, kan reeds onmiddellijk geschieden, en daarom hebben wij niet willen zwijgen. Het onderwerp is voor uitbreiding vatbaar; een aantal beschouwingen hadden er nog kunnen worden bijgevoegd, en op een aantal kranke plaatsen hadden wij nog den vinger kunnen leggen. Naarmate de omstandigheden en behoeften zullen wij er echter op terugkomen, en veler persoonlijke belangen zullen wij daarbij misschien moeten kwetsen; maar thans is het oogenblik daar, om door radicale middelen het heil der menigte te bewerken.

Volgaarne voldoen wij aan het verlangen van den geachten inzender, den gepensionneerden Kolonel der Oost-Indische artillerie, J. B. OSTEN, en ruimen eene plaats in aan het volgend stuk.

De Redactie.

HET OOST-INDISCHE BERGGESCHUT.

In het, om deszelfs veelomvattenden inhoud en strekking, door mij en voorzeker door ieder artillerie-officier hooggeschat werk, onlangs door den Kapitein der artillerie G. J. STIELTJES in het licht gegeven, behelzende eene *Omschrijving van den verleden en tegenwoordigen toestand der Nederlandsche Veld-artillerie, zoowel hier te lande als in de Koloniën*, zijn mij ten opzichte van het eerst ontstaan of het tot stand brengen van het thans op Java aangenomen Berg-geschut, eenige punten voorgekomen, welke naar mijn inzien, opheldering behoeven. Deze aanmerkingen hebben betrekking tot hetgeen door den geachten schrijver, uit het werk van den Luitenant-Kolonel J. C. VAN RIJNEVELD, over den veldtocht op Celebes, en uit het stuk van wijlen den Kapitein der artillerie SEELIG, over het Berg-geschut op Java overgenomen is. Er wordt namelijk op bladzijde 322 gezegd: « Door den Majoor OSTEN was mede ingezien, het nut dat de invoering van Berg-geschut op Celebes beloofde, welk gevoelen de Majoor GEY insgelijks omhelsde, hetgeen aanleiding gaf, dat onder laatstgemelden werd overgegaan tot het daarstellen van dit materieel, waartoe in de constructie-winkels te Sourabaja de noodige affuiten werden aangemaakt voor twee batterijen, ingerigt voor eene lamoen-bespanning van 2 à 3 paarden.» enz.

Ten tijde van de expeditie naar Celebes in 1824, te Soerabaja, de betrekking van onder-directeur der artillerie vervullende, en dus bekend zijnde met de uitrusting voor dien veldtocht, ten minste voor zoover die te Sourabaja heeft plaats gehad, zoo zal ik hier-

onder, zoo beknopt mij mogelijk is, medededeelen, waaraan het ontstaan van het bedoelde Berg-geschut te danken is.

Tot het jaar 1823 is bij het Oost-Indisch leger geen ander veld-geschut bij de expeditiën tegen de in opstand zijnde bevolkingen in de binnenlanden van Java, op het eiland Sumatra, enz. megevoerd dan korte metalen kanons van 6 \mathcal{L} .

»	»	»	3	»	} Op veld-affuiten oud-Nederl. model.
»	»	»	2	»	
»	»	»	1	»	
Metalen Houwitsers van 24 \mathcal{L} ijzer.					}
»	»	»	5 $\frac{1}{2}$ d ^m .	Eng. model.	
En sommige Handmortieren op Blokken.					

Dit veld-materieel mogt nu wel geschikt zijn om op een vlak terrein te ageren, doch kon door zijne zwaarte en omslag niet wel dienen om de bewegingen onzer mobiele kolonnen in de bergachtige streken te volgen, en strekte om die reden dikwijls meer tot last dan tot ondersteuning. Vooral ondervond men dit bij de expeditie tegen de Padriërs op het eiland Sumatra in 1823, waarbij men, niettegenstaande den moed onzer troepen en het beleid en onverschrokkenheid der aanvoerders, eenige veldstukken van 6 en 3 \mathcal{L} met toebehooren in de handen des vijands moest achterlaten, uithoofde de inlandsche Koelies, welke dat geschut met de grootste inspanning op de aangewezen positiën hadden gesleept, toen onze troepen, door een zamenloop van noodlottige omstandigheden, van den verderen aanval moesten afzien, allen gevlugt waren, en er dus geene mogelijkheid bestond om dat geschut weder mede te voeren! Van dat tijdstip kwam bij mij de wensch op, om in dit wezentlijk gebrek, zooveel mij mogelijk was, te helpen voorzien; of was het nog twijfelachtig, dat bij ernstige onlusten onder de inlandsche bevolking, onze betrekkelijk kleine militaire magt in Neêrlandsch Indiën alléén door het meerder krijgbeleid der chefs, gevoegd bij eene betere zamenstelling en wapening, in staat kon zijn, om de veel grootere magt des vijands met voordeel te kunnen bestrijden, en welk wapen was daartoe geschikter en kon meer ontzag inboezemen dan eene welingerigte veld-artillerie? — Deze overwegingen noopten mij eenige soorten van berg-geschut te onderzoeken die bij onderscheidene natiën in gebruik waren, en het kwam mij voor, dat het model in de laatste helft der vorige eeuw, door den generaal Graaf VAN LIPPE BÜCKEBURG in Portugal ingevoerd, tot hetzelfde einde ook op Java zou kunnen dienstig zijn. Voór echter te dien aanzien eene voordragt aan den Generaal-majoor, directeur en chef der artillerie te Batavia te doen, kwam het mij noodzakelijk voor, eerst eene proef te nemen, ten einde eenige zekerheid omtrent de doelmatigheid van dat model te erlangen. Ik nam derhalve de gelegenheid waar, om bij de uitrusting der expeditie naar het eiland Celebes in 1824, toen mij het doen aanmaken van eenige veld-affuiten voor de hulpstroepen van den toenmaligen Panumbahang van Suma- nap werd opgedragen, eenige naar dat model in den constructie-winkel te doen vervaardigen. De kolonel GEY, destijds majoor en kommandant der artillerie bij die expeditie, zag dezelve bij zijn verblijf te Sourabaja, en was met mij van gevoelen, dat wat de ligtheid en gemakkelijke beweegbaarheid betrof, dit model bij expeditiën in een bergachtig en doorsneden land, van

het meeste nut zoude kunnen zijn. Hij besloot dien ten gevolge te Macassar ook eenige berg-affuiten naar hetzelfde te doen aanmaken, en op zijn verzoek stelde ik hem eene teekening ter hand, waarop de voornaamste deelen en wijze van constructie aangewezen waren; terwijl ten overvloede de berg-affuiten voor de Sumanapsche hulpstroepen, te Soerabaja vervaardigd, bij de constructie van anderen te Macassar tot model konden dienen, en zonder twijfel ook gediend hebben.

Op mijne brieven aan den majoor GEY, waarin ik eenig berigt omtrent den uitslag der proef verzocht, ontving ik in dato 16 April 1825, van Macassar ten antwoord: « De éénponder kanons en hou-witsers 3 $\frac{3}{4}$ d^m. op berg-affuiten, voor welke laatstgenoemde « vuurmunden ik deze, volgens uwe, aan mij gegeven teekening, « alhier heb doen vervaardigen, benevens de handmortieren van « 16 \mathcal{L} ijzer en van 4 d^m., zijn mij te land alleenlijk van dienst « geweest; kunnende geen ander geschut aldáár getransporteerd « worden. Voor deze ligte kanons heb ik twee à drie paarden « voor elkander doen plaatsen, en aldus werden zij gemakkelijk « door de rijstvelden, sloten en greppen gebragt. De brandpijlen, « van welke ik alsnu de helft heb doen verschieten, hebben de « Bonieren veel vrees verwekt: de gemeene man onder hen, « meende dat dit gewis een *helsch* vuurwerk moest zijn. De laatst « vervaardigde zijn allen goed gegaan; doch die in der tijd voor « Palembang vervaardigd, hebben de vereischte kracht verloren « en blijven op den bok leggen. Het ware te wenschen, dat men « op Java voor al ons ligt geschut van 1 tot 3 \mathcal{L} en voor hou- « witsers van 4 d^m. berg-affuiten liet aanmaken zoo als deze zijn. « De handmortieren konden op paarden vervoerd worden, zóoals « ook de munitiën in zeer kleine daartoe ingerigte kistjes gepakt. « Ik heb het voornemen om dit met de handmortieren en munitiën « bij Soupa te beproeven.»

Omtrent dezen tijd ontving ik van wijlen den generaal-majoor HOLSMAN, directeur en chef der artillerie, eene aanschrijving, waarin Z.H.E.G. mij zijne bevreemding te kennen gaf, dat door mij een berg-affuit was geprojecteerd en daargesteld, zonder daarvan aan de Hoofd-directie der artillerie berigt gegeven te hebben. Ik deelde hierop aan genoemden generaal-majoor de geheele toedragt der zaak mede, namelijk: dat ik geene bepaalde voordragt had vermeenen te moeten doen, vóór mij de bruikbaarheid van het berg-affuit was gebleken, en daar ik alsnu, te dien aanzien, voldoende berigten van den majoor GEY had bekomen, ik niet aarzelde Z.H.E.G. voor te stellen, om voor al ons ligt geschut op Java, van 1, 2 en 3 \mathcal{L} en voor de houwitsers van 3 $\frac{3}{4}$ d^m. en van 4 d^m. naar het nieuwe model, affuiten te doen vervaardigen. Mijne verrigtingen werden daarop door de hoofd-directie der artillerie goedgekeurd, en de autorisatie verleend, om, naarmate van de behoeften, de berg-affuiten in den constructie-winkel te Soerabaja te doen aanmaken.

Zooals gewoonlijk bij alle nieuwe inrigtingen het geval is, zoo onderging het oorspronkelijk model van het berg-affuit eenige wijzigingen en verbeteringen, welke het gebruik te velde als noodzakelijk had doen kennen, en zeker heeft zich in der tijd niemand, te dien aanzien (het strekt mij tot genoegen dit te mogen erkennen) meer verdiensten verworven dan de tegenwoordige

kolonel Gey, die zoowel op Celebes, als eenigen tijd op Java, in zijne betrekking als kommandant der artillerie te velde, dit berg-geschut, door eene zeer doelmatige bespanning, de bepakkings en het vervoer der munitieën en meer andere goede inrigtingen, in staat heeft gesteld, om al de bewegingen der mobiele kolonnen in de binnenlanden te kunnen volgen, en in hare operatiën te ondersteunen.

Uit het bovenstaande blijkt derhalve:

1°. Dat voor de expeditie naar Celebes in 1824, in den constructie-winkel te Soerabaja, geene berg-affuiten zijn aangemaakt voor twee batterijen, ingerigt voor lamoen-bespanningen van 2 à 3 paarden, waarvan op bladzijde 322 van het werk van den kapitein G. J. SRIELTJES wordt gewag gemaakt; maar dat dit waarschijnlijk te Macassar, onder toezigt van den toenmaligen majoor Gey zal hebben plaats gehad, naar de teekening aan hem ter hand gesteld, en waarbij ook de berg-affuiten voor de Sumanapsche hulptroepen te Soerabaja vervaardigd, als model zullen gediend hebben.

2°. Dat niet, zooals voorkomt op bladzijde 323, van genoemd werk (uit het stuk van wijlen den kapitein SEELIG overgenomen) de oorlogen van 1816 tot 1824, tegen de oproerige bevolkingen, zich enkele hebben bepaald tot Malakka (Molukko's?) tot Riouw, in het Bantamsche, in het Cheribonsche en tegen den sultan van Palembang, welke allen, volgens den kapitein SEELIG, door strandgevechten zijn beslist geworden; maar dat ook in 1823 eene expeditie in de binnenlanden van het eiland Sumatra tegen de oproerige Padriërs heeft plaats gehad; dat verder de landelijke gesteldheid van Celebes niet voor het eerst heeft doen denken aan de vervaardiging van een ligt vervoerbaar geschut, zooals door gemelden kapitein is beweerd, maar wel zijn ontstaan te danken heeft aan de verliezen, welke onze expeditie in de binnenlanden van Sumatra in 1823 had ondergaan!

Het is mogelijk, dat wijlen de kapitein SEELIG, eerst in 1825 op Java aangekomen, onbekend gebleven is met hetgeen in 1823 op Sumatra voorgevallen was. Daar hij intusschen van Junij 1827 tot Maart 1830, gedurende welken tijd mij de hoofddirectie der artillerie in Oost-Indiën was opgedragen, op mijn bureau als adjunct is werkzaam geweest, zoo heeft het hem in dien tijd aan geene gelegenheid ontbroken, om zich uit het archief bij die Directie, met de ware toedragt der zaak, zooals ik die hierboven heb vermeld, bekend te maken.

Na mijn vertrek van Java (in 1830) « heeft men de schuifboomen van het berg-geschut afgeschapt en vervangen door sterkere vaste boomen, omdat de ondervinding had geleerd, dat de schuifboomen nimmer worden gebruikt, en men overal, waar geschut noodig was geweest, hetzelfde door middel van paarden of trekcarelen ter bepaalde plaats had kunnen brengen » (kapitein SEELIG, bladzijde 324). Bij het lezen dezer aanmerking, is bij mij de vraag opgekomen: of het niet gebruiken der schuifboomen bij het passeren van ravijnen en andere hinderpalen, misschien geene aanleiding heeft gegeven tot het ontdekken van gebreken, die volgens den kapitein SEELIG, « het draagbaar affuit onbestand deed zijn voor een langdurigen veldtocht? »

Hoewel ik gaarne wil gelooven dat men op Java niet tot de bovengemelde verandering is overgegaan, dan nadat de doelmatigheid

door voldoende proeven gebleken was, zoo kan ik echter mijn leedwezen niet ontveinzen, dat men het berg-affuit van een voorregt heeft beroofd, waarom ik hetzelfde bij voorkeur in der tijd heb voorgesteld. Ik hoop voor het welzijn van het wapen dat ik mij moge bedriegen; maar naar mijne opinie, heeft men door die wijziging aan hetzelfde meer *na- dan voordeel* toegebracht. Dikwijls toch komen in de gebergten streken voor, waar het geschut alleen door menschen kan worden vervoerd. In zoodanige gevallen nu werden in Portugal de paarden uitgespannen en de losse boomen naar voren uitgeschoven, en het geschut alzo, als een last die op een draagbaar rust, door de moeilijke passages gebragt: een voordeel dat men nu *zonder* schuifboomen mist; ten minste niet zoo spoedig en doelmatig als bij de oorspronkelijke inrigting bij de hand heeft. Door het tijdverlies en den omslag die alsnu vereischt wordt om hulpboomen aan te binden, en daarmede het geschut over de ravijnen, enz. te dragen, zal men bij de tegenwoordige inrigting zelden daartoe overgaan; men zal trachten het geschut door de bespanning of met trekcarelen verder te slepen, en de affuitage om die reden aan het bekomen van schade onderhevig zijn. De ondervinding heeft in den vijfjarigen oorlog op Java, genoeg geleerd, hoe spoedig de mutelingen van het onbruikbaar worden van ons geschut partij wisten te trekken, en dáárom is het voor het welslagen van onze militaire operatiën van het hoogste gewigt, om steeds zooveel mogelijk te zorgen, dat het geschut in een bruikbaren staat blijft, welk doel, naar mijn oordeel, bij de oorspronkelijke inrigting beter dan bij de later ingevoerde kan bereikt worden. De proeven in 1834, in de nabijheid van Batavia genomen, waarbij in den regen-mousson met het veranderd berg-geschut, door de slechtste wegen proefmarschen zijn gedaan, leveren, naar mijn inzien, geenen genoegzamen waarborg, dat hetzelfde ook op den duur in het gebergte, op de voorgestelde wijze zal voldoen.

Met deze bedenkingen te opperen, kan het geenzins mijne bedoeling zijn, om daarmede eenigen twijfel in de kunde en het doorzigt der officieren, welke die verandering hebben geïmproviseerd, te kennen te geven, daar deze zeker ook geene andere beweegredenen daartoe hebben gehad, dan die mij steeds hebben geleid, namelijk: het tot stand brengen van een geschikt en bruikbaar veld-materieel op Java, en niets zal mij aangener zijn, dan dat de ondervinding de ongegrondheid mijner aanmerking moge aantoonen!

De metalen kanons van 1, 2, 3 \mathcal{R} , welke bij het uitbreken der onlusten op Java in 1825, voorhanden waren, waren over het algemeen te zwaar om er mede eene goede berg-artillerie te kunnen zamenstellen. Men was echter door den drang der omstandigheden genoodzaakt gemeld geschut daarvoor aan te wenden; doch op aanvraag van het Indisch Gouvernement werden in 1828 uit Nederland 24 korte metalen kanons op kleine staart-affuiten aangebragt. Daar de raden dezer affuiten te laag waren, om met dat geschut over de kleine dijkjes, welke gewoonlijk de rijstvelden omringen, te kunnen heenschieten, zoo werden voor dezelve ook berg-affuiten vervaardigd en van dit geschut bij de mobiele kolonnen veel partij getrokken. Later heeft men alleen den 3 pponder voor het berg-geschut aangenomen, en te regt, omdat de kogel en

vooral de blikkendoos, tegen de gewoonlijk in gedrongen massa aanvallende vijanden, eene groote uitwerking doet.

Het nut 't welk het berg-geschut in de oorlogen met de Indische bevolkingen op Célèbes, Java en later ook op Sumatra heeft aangebragt, is genoegzaam bekend; vooral heeft het wapen der artillerie in den vijfjarigen oorlog krachtadig medegewerkt om dien op eene voor het leger vereerende en voor het Gouvernement voordeelige wijze te doen eindigen, daar het Nederlandsch Grondgebied daardoor met niet minder dan vier groote en schoone provinciën is vermeerderd!

Na eene vlugtige opname uit de verzameling der officiële rapporten van de kommandanten der mobiele kolonnen enz. door den toenmaligen kolonel titulair NAHUIS, in 1833 bij den Boekhandelaar BALLOT te Deventer, uitgegeven, is mij gebleken, dat de veldartillerie gedurende dien strijd, aan ruim 200 gevechten heeft deelgenomen, namelijk: in 1823 in 26 gevechten,

1826	»	36	»
1827	»	36	»
1828	»	87	»
1829	»	20	»

205

buiten de gevallen waarin de mobiele kolonnen tegen den vijand zijn uitgetrokken en dien hebben verslagen, zonder dat in die rapporten der kommandanten vermeld wordt, of zij *al* of *niet* berg-geschut hebben medegevoerd; terwijl eerst in het jaar 1829, toen de moed des vijands, door de vele ondergane nederlagen, was gebroken, onze mobiele kolonnen hem meer dan te voren zonder geschut opzochten, uit elkander dreven of versloegen.

Verder blijkt ook uit die rapporten, dat wanneer somtijds eene mobiele kolonne, vooral in den beginne der onlusten, geen geschut bij zich had om den vijand uiteen te drijven, of ten minste op eenen eerbiedigen afstand te houden, eene zoodanige kolonne wel eens door den vijand, in den letterlijken zin, overhoop geworpen werd; iets dat geene verwondering zal baren, als men bedenkt, welken schok een digte drom van duizende met lange pieken gewapende vijanden, op onze zwakke gelederen moest uitoefenen, en overweegt, welk eene geringe uitwerking ons geweervuur op dergelijke massa's hebben kan! Zoodanig was ook de uitkomst, wanneer door een noodlottig toeval eene kolonne in eene hinderlaag des vijands viel, of door hare positie zich aan een overval had blootgesteld; waardoor geen behoorlijk gebruik van het geschut kon gemaakt worden. In zoodanige omstandigheden konden noch de moed onzer troepen, noch de dapperheid der chefs, eene volkomene nederlaag verhoeden!

Vóór ik mijne aanmerkingen, het berg-geschut op Java betreffende, besluit, zal ik hier nog bijvoegen, dat bij wijlen Z. E. den luitenant-generaal baron DE KOCK, gewezen opperbevelhebber van het leger in Nederlands Indiën, geen twijfel bestond, wie het *eerst* aanleiding tot het invoeren van hetzelfde op Java gegeven had, daar wijlen Z. E., op een rekest, hetwelk ik de eer had, op den 12 October 1832, aan Z. M. den Koning aan te bieden en dat aan Z. E. om consideratie en advies was toegezonden, in dato 20 November 1832, de goedheid had daarop onder anderen te antwoorden: «En de invoering van een ligt veld-materieel voor de artillerie op

«Java, mitsgaders het oprigten der kogel-gieterij aldaar, zijn «werkelijk verdiensten die niet genoegzaam geapprecieerd kunnen «worden, vooral, wanneer in aanmerking wordt genomen, de «menigvuldige oorlogen in de Oost-Indische bezittingen plaats «gehad,» en verder:

«Toen in 1828 de toenmalige commissaris-generaal, den kolonel «OSTEN tot chef van het militair departement benoemde, in deze «moeijelijke en voor hem nieuwe betrekking, heeft hij kolonel «almede groot genoeg gegeven, en het was om hem voor Z. M. «dienst te behouden, alsmede uit hoofde der omstandigheden van «den oorlog, dat ik in der tijd (1830) tegen het verzoek om «verlof door den kolonel OSTEN gedaan, heb moeten adviseren.»

HET OOST-INDISCH VELD-MATERIEEL.

Er is nog een punt in het werk van den kapitein G. J. STIELTJES, hetwelk ik eenigzins wenschte toe te lichten, namelijk het invoeren van het ligte veld-materieel van 6 ℥ en den houwtser van 12 ℥ bestemd voor de Oost-Indische koloniën. Op bladzijde 6 van genoemd werk, komt onder anderen voor: «Naar aanleiding «van de in 1839 gedane proeven, tot het daarstellen van een «nieuw koloniaal veld-materieel naar de denkbeelden van «wijlen Z. E. den luitenant-generaal graaf VAN DEN BOSCH, minister van koloniën» - en iets verder: «De luitenant-generaal «VAN DEN BOSCH, had gedurende deszelfs verblijf als gouverneur- «generaal van Java, het ondoelmatige ingezien der veld-artillerie «aldáár, en het wenschelijke om dezelve, niet alleen tot oorlogen, «tegen de inlanders, maar voornamentlijk ook tegen de veld- «artillerie van Europesche Mogendheden, bij eventuelen oorlog, «bestand te doen zijn; en stelde daartoe den 13 Februarij 1839, «aan het toenmalig departement van den grootmeester der artillerie «voor, een ligt metalen kanon van 6 ℥ en een houwtser van 12 ℥ «ijzer, te doen ontwerpen, in zwaarte nagenoeg overeenkomende «met het Engelsch geschut van gelijk kaliber» enz.

Men zal het een oud artillerist wel ten goede willen houden, als hij eenigen prijs stelt, op hetgeen hij welligt, tot eene meer doelmatige inrigting van de artillerie in Oost-Indiën, waarbij hij een reeks van jaren heeft gediend, heeft mogen bijdragen! Ik laat derhalve hieronder een afschrift volgen van een stuk, hetwelk door mij, over het onderwerpelijk koloniaal veld-materieel, den 14 Februarij 1833, aan wijlen den luitenant-generaal graaf VAN DEN BOSCH, is aangeboden, en waarvan het origineel zonder twijfel bij het ministerie van koloniën, zal voorhanden zijn. Hetzelve was van den volgende inhoud:

's GRAVENHAGE, den 14. Februarij 1833.

«Het heeft uwe Excellentie behaagd, mijn gevoelen te vragen, omtrent de soort van veld-geschut waarvan ons leger op Java, zoude dienen voorzien te zijn, ten einde bij het landen van een Europeschen vijand, met vrucht wederstand te kunnen bieden, en heb ik, dien ten gevolge de eer, bij deze, aan dien last, te voldoen.

Om die vraag te kunnen beantwoorden, is, naar mijn inzien, noodig in aanmerking te nemen, welke Europesche vijanden onze koloniën kunnen te vreezen hebben; de soort van geschut, die zij

gewoonlijk bij hunne expeditiën medevoeren, en het terrein waarop in zoodanige gevallen zal moeten gestreden worden.

Het zal wel overbodig zijn, om ten opzichte van het eerste punt in vele bijzonderheden te treden, daar de ondervinding ons sedert lang heeft geleerd, dat de Engelschen, door hunne groote magt in de Indiën, en de nabijheid hunner koloniën, de eenigste zijn, welke bij eene vredebreuk met die moezendheid, Java zouden kunnen gevaarlijk worden. Mij derhalve tot de Engelsche bepalinge, dan is de soort van veld-geschut, dat zij gewoonlijk bij hunne expeditiën medevoeren, het volgende: ligte metalen kanons van 6 \mathcal{E} .

» » » 3 \mathcal{E} .

korte metalen houwtisers van $5\frac{1}{2}$ d^m. Eng. m.

» » » $4\frac{2}{5}$ »

en nu waarschijnlijk ook, de later ingevoerde lange houwtisers van 12 \mathcal{E} Eng. kaliber.

Bij de expeditiën in een bergachtig land, zooals ook in hunne koloniën, wanneer de transporten moeilijkheden opleveren, dan schijnen zij bij voorkeur gebruik te maken, van de ligte kanons van 3 \mathcal{E} en houwtisers van $4\frac{2}{5}$ d^m.

De middellijnen van bovengemeld geschut, deszelfs gewigt enz. zijn, voor zoover ik ze heb kunnen opsporen, op de hierbij gevoegde tabel letter A. gebracht, en derzelve ladingen en schoots- en worpsverheden op tabel letter B.; terwijl tevens tot vergelijking eenige daarmede, om en nabij, overeenkomende Nederlandsche kalibers daarin opgenomen zijn (1).

Ten opzichte van het terrein, dan leveren de kusten van Java, voor zooveel ik gelegenheid heb gehad die te leeren kennen, wel eenige goede landings-plaatsen op; doch over het algemeen is het, wanneer men zich eenigzins van het strand verwijderd, vooral in de omstreken van Batavia en Soerabaja, zeer moeras-sig en met rivieren en kanalen doorsneden. Hoezeer die streken in den oost-mousson nieuwe moeilijkheden opleveren, blijven deze toch zoodanig, dat de vijand, wil hij zijne bewegingen niet te zeer belemmeren, geen zwaarder veld-geschut dan op zijn hoogst ligte kanons van 6 \mathcal{E} en korte houwtisers van $5\frac{1}{2}$ d^m. ofte wel lange houwtisers van 12 \mathcal{E} zal kunnen medevoeren. — Ook in de binnenlanden, welke over het algemeen bergachtig zijn en dus vele zwarigheden bij het transport opleveren, zal hij zich steeds tot ligte kalibers moeten bepalen. Wij zouden derhalve, wat de kanons betreft, kunnen volstaan met ook ligte 6 en 3 ponders, tot ons veld-geschut aan te nemen.

De eerste op veld-affuiten van hetzelfde model, doch van eene mindere zwaarte dan hier te lande, sedert 1827 aangenomen, zijn er de laatstgemelde op berg-affuiten, volgens het model thans op Java in gebruik, welke in de laatste oorlogen met de Inlanders van het grootste nut zijn geweest, en waarvan ongetwijfeld tegen een' Europeeschen vijand, in een bergachtig en doorsneden terrein partij zal kunnen worden getrokken. Het laatstgemelde affuit is echter, naar mijn inzien, voor de 6 ponders minder geschikt, omdat men hetzelfde zoude moeten versterken, om de zwaardere lading te kunnen wederstaan, of deze zoude moeten verminderen, waardoor de grootere schootsverheid zoude verloren gaan. Het lijdt geen

twijfel, dat, daar de ligte metalen 6ponders Engelsch model, minder wegen dan die bij de Nederlandsche artillerie aangenomen, en de lading om die reden niet zoo sterk is (deze is $\frac{1}{4}$ van het geheel minder), het affuit mede veel ligter dan het Nederlandsche model zal kunnen zijn. Hoever men echter hiermede zoude kunnen gaan, kan alleen door naauwkeurige en met zorg gedane proeven opgelost worden.

Ik neem derhalve de vrijheid Uwe Excellentie in overweging te geven, om twee metalen kanons van 6 \mathcal{E} , wegende ieder van 250 à 260 Nederlandsche ponden te doen gieten, daarvoor twee nieuwe affuiten naar de nieuwe constructie te doen vervaardigen; doch de houten en ijeren dezen laatste zóóveel te doen verligten als de mindere zwaarte van het kanon en deszelfs zwakkere lading, toelaat. Men zou de uiterlijke gedaante dezer kanons kunnen doen inrigten naar de modellen hier te lande aangenomen; doch de lengte en de metaaldikte, zooals voor de ligte Engelsche kanons van 6 \mathcal{E} bepaald is; terwijl de alhier daarmede te nemen proeven, naar mijn oordeel, voornamentlijk ten doel zouden moeten hebben, om te onderzoeken, hoeveel de affutagie kan worden verligt, zonder te groot nadeel voor derzelve duurzaamheid, en bestand blijft tegen de uitwerking der lading. Hoezeer het aan den eenen kant, uit-hoofde van het kleine en zwakke ras van paarden op Java, van groot belang moge zijn, om het gewigt der affutagie zooveel mogelijk te verminderen, is het echter, van den anderen kant, niet minder van belang om binnen zekere palen te blijven; want ging men daarmede te ver, dan zoude men de lading 0,680 Nederl. pond ($1\frac{1}{2}$ oud gewigt) behoudende, het recul te veel bevorderen, hetwelk in een bergachtig en doorsneden terrein, zooals op Java bijna overal aangetroffen wordt, aan groote incon-venienteu onderhevig is; of indien men overging om de lading kleiner te nemen, dan zoude men de schootsverheid en de uitwerking van dat geschut verminderen, twee zaken, welke men, naar mijn inzien, moet trachten te vermijden. Wanneer door proeven zal zijn bewezen, dat genoemd geschut voor de dienst op Java geschikt is, waaraan ik geenszins twijfel, dan zoude kunnen overgegaan worden om het noodig getal voor het approvisionement op Java alhier te doen gieten, en de noodige affutagiën in den constructie-winkel te Delft te doen vervaardigen.

Ten opzichte van de soort der houwtisers, die een gedeelte van dat veldgeschut dienen uit te maken, zoude ik van gevoelen zijn, dat men, wat de schootsverheid betreft, het meeste nut van den langen metalen houwtiser van 15 d^m. Nederl. maat zoude kunnen trekken, indien zijne zwaarte (305 Nederl. pond.) niet te veel moeilijkheden bij het vervoer, in een land zoo als dat van Java, opleverde. De korte metalen houwtiser van 15 d^m. Nederlandsch model, wegende 342 Nederl. ponden, en die van $15\frac{1}{2}$ d^m. Engelsche maat en model, wegende 198 Nederl. \mathcal{E} , hebben beiden hetzelfde gebrek, namelijk eene korte en onzekere worpsverheid; vooral is de laatstgenoemde daaraan onderhevig. Om die reden heeft men bij de Nederlandsche artillerie den langen houwtiser van 15 d^m. en bij de Engelschen den langen 12ponder houwtiser ingevoerd.

Bij het aannemen of bepalen van geschut voor onze Oost-Indische bezittingen, is het, naar mijn oordeel, van gewigt, om,

(1) Deze tabellen zijn bij dit afschrift korthedshalve weggelaten.

voor zoover dit eenigzins doenlijk is, bij de soort van kaliber te blijven welke in Nederland bij de artillerie aangenomen is, daar wij aldáár reeds te veel onderscheidene soorten hebben, die het behoorlijk approvisionneren hoogst moeijelijk en zeer omslagtig maken. Daarbij is men, door geschut als in het moederland te hebben, altoos zeker dat aan elke aanvraag om projectilen, enz. dadelijk kan worden voldaan; terwijl voor vreemd geschut, zooals bijv. voor houwitser van $4\frac{2}{3}$ d^m., die met geen onzer kalibers overeenkomt, de aangevraagde granaten eerst alhier moeten gegoten worden, waarmede natuurlijk veel tijd verloren gaat. Ik ben derhalve van gevoelen, dat bij de veldbatterijen van ligte 6ponder kanons voor Java, lange houwitser van het kaliber van onzen Coehoorn-mortier, namelijk: van 13 d^m. of 16 L ijzer, het doelmatigste zouden zijn, ingerigt naar het model van 13 d^m. of 24 L ijzer, alhier bij de artillerie in gebruik, doch van eene zwaarte geëvenredigd aan de zwakkere lading, welke voor een projectiel van 13 d^m. gevorderd wordt. Door de meerdere lengte dier houwitser, zouden ze verder dragen en zekerder treffen dan de ligte houwitser van $3\frac{1}{2}$ d^m. der Engelschen, en indien de vijand lange houwitser van 12 L tegen ons mogt aanvoeren, zoude het voordeel eener grootere schootsverheid en der uitwerking van den granaat en de blikken doos, toch altoos op onze zijde zijn! Deze houwitser van 13 d^m. zouden op affuiten van gelijk model als die voor de ligte kanons van 6 L behooren gelegd te worden; doch voor dezelve definitief aan te nemen, door nauwkeurige proeven dienen te worden onderzocht, welke metaaldikte die houwitser moeten hebben en in hoeverre men het affuit voor die van 13 d^m., zonder deszelfs duurzaamheid te veel te benadcelen, zoude kunnen verligten.

Bij het berg-geschut zoude men, naar mijn inzien, de houwitser van $4\frac{2}{3}$ d^m. Engelsch kaliber kunnen behouden, uithoofde er reeds eene zekere hoeveelheid dier vuurmonden en een approvisionnement van projectielen voor dezelve op Java voorhanden is; terwijl, zooals ik vermeen, nog onlangs op nieuw eene aanzienlijke hoeveelheid granaten van dat kaliber zijn aangevraagd, en misschien reeds verzonden zijn. Ware dit niet zoo, en de schade door het afschaffen dier projectielen veroorzaakt, niet te groot, dan zoude ik Uwe Excellentie in overweging gegeven hebben, of het, tot vereenvoudiging van het groot aantal der verschillende kalibers in Indiën, niet doelmatig zoude zijn, om de metalen houwitser van $4\frac{2}{3}$ d^m. (11,17 Nederl.) tot 12ponders Nederlandsch kaliber of op 11,99 d^m. Nederl. te doen uitboren en ze alsdan houwitser van 12 L te noemen. Gedurende bijna 14 jaren op Java, in onderscheidene directiën bij de artillerie gediend hebbende, heb ik alle gelegenheid gehad, te ondervinden, welke zwaarigheden die groote verscheidenheden van geschut en kaliber van verschillende natiën na zich slepen, en het begaan van abuizen is te vreezen, vooral omdat de meeste officieren der artillerie aldáár ontbloomt zijn van de werken, waarin dat vreemde geschut beschreven is. Van het, in Nederland aangenomen geschut, hebben zij daarentegen teekeningen en tabellen, in welke zij alle bijzonderheden, die tot het vervaardigen en verzamelen van alle benodigdheden vereischt worden, kunnen raadplegen. Tot welke ongelegenheden, onder anderen, het groot aantal van onderscheidene soorten van projectielen

aanleiding kunnen geven, zij het mij vergund, eenige voorbeelden aan te halen, die naar mijn weten op Java enz. hebben plaats gehad.

(Ik heb vermeend in dit afschrift, mij van de vermelding dier voorbeelden, korthedshalve, te mogen onthouden en ga ze om die reden voorbij.)

Het is waar, men kan door de kennis van de artillerie en door behoorlijke oplettendheid, het begaan dier abuizen veel voorkomen; intusschen is het niet minder waar, dat, wanneer men in Europa, alwaar voor de officieren der artillerie geene middelen ontbreken om zich de noodige kennis te verwerven, het raadzaam heeft geoordeeld, om de artillerie te vereenvoudigen, en die groote verscheidenheid van kalibers af te schaffen, alsdan die noodzakelijkheid in Indiën nog veel meer bestaat!

Uwe Excellentie zal welligt de aanmerking maken, dat de beide houwitser, door mij voor de Indische artillerie voorgedragen, niet in Nederland aangenomen zijn, en dus niet op de gedrukte tabellen en teekeningen van de artillerie alhier voorkomen; doch ik moet hierop antwoorden: dat de vereenvoudigingen door mij bedoeld, betrekking hebben op derzelver kaliber, daar de middel-lijnen der vuurmonden en van derzelver projectilen overeenkomen met die van den Coehoorn-mortier en van ons kanon van 12 L , welke bij de officieren in Indie bekend zijn, of in de bestaande tabellen, voor zooveel die afmetingen betreft, tot rigtsnoer kunnen genomen worden; alsmede de speelruimten daarop bekend gesteld zijn, en dus deze beiden steeds ten grondslag kunnen dienen.»

(Hier volgen nog eenige bijzonderheden van minder belang, waarmede mijn advies omtrent het koloniaal veld-materieel eindigde.)

Ten slotte moet ik nog hierbij voegen, dat mij het stuk over het berg-geschut op Java, geschreven door wijlen den kapitein SEELIG, en in den aanvang reeds vermeld, eerst uit het werk van den kapitein G. J. STIELTJES bekend geworden is.

J. B. OSTEN,

Gepensionneerd Kolonel der Oost-Indische Artillerie.

PLIGT EN GEVOEL.

Wij beleven, helaas, eenen tijd waarin wij, rondom ons, staande legers zien hoonen en verguizen, wanneer zij naar eed en pligt gehandeld hebben; waarin meined en verraderij beloofd worden, en waarin gewis vele, overigens brave, soldaten-harten de droevige overtuiging hebben opgedaan, dat hunne eer voor altijd bevlekt is, dewijl zij, in een moeijelijk oogenblik, aan verkeerde ingevingen gehoor gaven.

Als wij eenen blik werpen op het wakkere garnizoen van Berlijn, als wij nagaan welke belooning het inoogste voor al de onverschrokkenheid, voor al de toewijding en zelfsverloochening welke het aan den Dag legde, gedurende de moeijelijke taak om rust en orde te herstellen, dan worden wij met weemoed, maar ook

met verontwaardiging vervuld. Wij beklagen die edele strijders en wij achten ze hoog.

Wanneer wij daarentegen de oogen naar Parijs wenden, en wanneer wij zien hoe dáár in Februarij het eerste regiment dat zich met de opstandelingen verbroederde, tot belooning, ook het eerste nummer in de rangorde krijgt, dan beklagen wij die verblinde bestuurders — maar een gevoel van afkeer rijst in ons op.

In zoodanig eenen tijd zal het gewis aan de lezers van den *Militairen Spectator* genoeg geven, dat wij, ook in dit tijdschrift, eene geringe hulde brengen aan het gedrag van eenen man, die door toepassing van echte soldatenbeginsels en door vastheid van karakter, zijne eigene eer en die zijner ondergeschikten voor allen blaam wist te behoeden.

Wij wilden daardoor ook voor ons aandeel het bewijs leveren, dat dergelijke beginsels in de harten der Nederlanders weerklink vinden, en dat wij die zelfs hoogschatten al worden zij gevonden bij een volk dat nog onlangs zoo vele blijken van andere gezindheden aan den dag legde.

Een fragment uit: « *dem Wanderbuche eines verabschiedeten Lanzknechtes,* » voorkomende in het « *Zeitschrift für Kunst, Wissenschaft und Geschichte des Krieges,* » bevat het navolgende:

Het was op eenen schoonen zomerochtend in de eerste dagen van Augustus 1830; het royalistische volkslied « *Vive Henri quatre,* » enz., dat de muzikkorpsen der regimenten die van het exerceren terugkeerden, met trommels en trompetten deden hooren, weergalmde helder langs den oever. Van de Cassauba, van de wallen en batterijen, van de forten en van het zeehoofd te Algiers, wapperde, in de plaats der roode Barbarijsche vlag, thans de witte lelievaan van Zijne Allerchristelijkste Majesteit. *L'Echo*, eene schoone korvet van 24 stukken, gekommandeerd door den kapitein Gräbe, heesch diezelfde vlag en ligtte met eene frissche morgenkoelte het anker. De salut-schoten klonken over het vlak der wateren, en eenige doffe slagen, eenige vuurstralen en rookwolken die uit de schietgaten aan den oever voortkwamen, waren het dankbare antwoord op onzen afscheidsgroet aan de Algerijsche kust. Voor eenige maanden waren wij vol verwachting op die kust aangeland, en thans keerden wij naar Europa terug, om verheugd over de verkregene ondervinding, onze angstige betrekkingen te gaan gerust stellen.

Het gezelschap bestond, behalve uit den scheepsbevelhebber, kapitein Gräbe en zijne zee-officieren, nog uit den overste BARILLAT, die met den oudsten zoon van den Maarschalk BOURMONT, de veroverde vaandels en tropheën aan den Koning moest overhandigen; en verder uit eenige jonge officieren en een zekeren kapitein G...

Onze scheepsbevelhebber Gräbe, was een lang en schraal mensch, vol waardigheid, zeer fatsoenlijk en beleefd, maar tamelijk kort-af; hij wist de goede manieren van den edelman te vereenigen met echten soldaten-ernst. Hij was overigens uiterst beschaafd en zijne veelzijdige wetenschappelijke kennis was gerijpt in langdurige ondervinding. Na verloop van eenige dagen waren wij allen te huis aan boord en de kapitein wist den toon dien hij onder zijne officieren had ingevoerd, ook door zijne passagiers te doen in acht nemen. Hoe aangenaam zijn omgang ook wezen mogt, zoo was

hij echter bijzonder gesteld op discipline en inachtneming der scheepsgebruiken. — Kapitein G., eene soort van reusachtige *fier à bras* met ruwe en gemeene vormen, stond hem bijzonder tegen, en werd door hem met bewonderenswaardigen tact op eerbiedigen afstand gehouden.

Wij hadden in last om een schip te convoijeren tot aan Straat Gibraltar; dit zoowel als het stormachtige weder waaraan wij waren blootgesteld, rekte onze reis.

Op eenen somberen namiddag was ik, gewapend met een' kijker, op het dek, en tuurde naar een, op tamelijken afstand, voorbijzeilend schip. Ik meende te zien dat het de oude driekleurige Fransche vlag voerde, maar de vallende duisternis verhinderde mij om tot zekerheid te komen. Ik deelde evenwel mijne opmerking aan den kapitein mede, doch deze meende dat ik eene Hollandsche vlag moest gezien hebben, wier overeenkomst in kleuren met de voormalige Fransche, tot vergissing aanleiding kon geven.

Den anderen dag zagen wij ter hoogte van de Balearische eilanden weder een schip, het was de gabarre *La Lamproie*, die van Toulon naar Algiers stevende. Wij heschen onze vlag, maar wie schetst onze verbazing, toen wij deze keer, duidelijk en klaar, de Fransche driekleur van weleer zagen oprijzen. Alles repte zich naar bakboord, drong tegen de verschansing op en klouterde, in weerwil van het verbod, op de kanonnen en in het want, om zich te overtuigen dat deze onverwachte verschijning geene zinsbegoocheling was. De kapitein begaf zich met den roeper in de hand naar de kampanje; hij gebood stilte, en aan dit bevel werd stiptelijk voldaan.

Ieder was nu in gespannen verwachting naar het te houden gesprek tusschen de beide scheepshoofden. Het kon slechts weinige minuten duren en slechts weinige woorden bevatten, en toch zou deszelfs inhoud hoogstgewichtig zijn voor al de aanwezigen. De zee ging hol, maar slechts het gedruisch der golven die aan bakboord aansloegen, verbrak de stilte. — Men had den gang van het schip vertraagd.

La Lamproie kwam eindelijk nader, en ofschoon het reeds duister begon te worden, konden wij ook haren kommandant, met den roeper gewapend, op het halfdek waarnemen. De volgende woorden werden nu gewisseld; zij weergalmden in de ooren en harten der gansche bemanning.

« D'ou venez vous! » — « De Toulon. » — « Ou allez vous? » — « à Alger. » — « Pourquoi avez vous pavillon tricolore? » — « Le Gouvernement a changé; le Duc d'Orléans est Lieutenant-Général de la république, le pavillon tricolore est à présent drapeau national! »

En een hevige windvlaag dreef de beide schepen van elkander. — *La Lamproie* verdween in duisternis en nevel.

De kommandant beval stilte en gelaste aan het scheepsvolk dat ieder zich naar zijne werkzaamheden zou begeven. Hij riep zijne officieren in de kajuit bij elkaar, de overste BARILLAT met den jongen BOURMONT werd daar mede genoodigd en ook aan mij viel die eer ten deel. Toen wij allen verzameld waren, sprak hij ons op de volgende wijze aan, en zijne taal bewees mij, dat mannen van zijnen stempel, die zelve een besluit weten te nemen, het houden van eenen raad beschouwen als eene voorgeschrevene,

maar nuttelooze formaliteit. «Mijne heeren! Hoewel ik misschien vele vereerenswaardige sympathien zal moeten kwetsen, zoo kan ik echter onmogelijk verbergen, dat het zien der driekleurige vlag mij bijna tot tranen toe geroerd heeft. Ik ben een kind der revolutie en een soldaat van het keizerrijk; deze drie kleuren waren mijne wieg, en den troonhemel waaronder mijne jongelingsdroomen hunne apotheose gevierd hebben. Evenwel, mijne persoonlijke gevoelens mogen hier niet beslissen; juist omdat ik een soldaat uit de oude, echte krijgsschool ben, zoo weet ik mijnen pligt en die is: de vlag die mij werd toevertrouwd, tot den laatsten ademtogt te verdedigen.»

«Dit schip is met de witte vlag onder mijne bevelen gesteld, en zoolang ik leef zal het die vlag blijven voeren, tot het oogenblik waarin ik overtuigd ben dat zij opgehouden heeft die mijns vaderlands te zijn. In dit besluit kan en zal mij niemand doen wankelen. Wij zeilen thans naar Toulon, dáár zullen wij met de witte vlag aankomen, en dáár zal zich, bij het overgeven van het schip, alles ophelderen. Ik hoop M. H., dat gij allen zult willen gelooven aan het stellige en onveranderlijke van dezen mijnen wil, zoowel als van mijn vast voornemen, om liever mijne sigaar hieronder te werpen (en hij trapte zachtken op het luik der zich onder de tafel bevindende kruidkamer) dan mijn schip over te geven aan eene andere autoriteit dan de bevoegde, of mij eene andere vlag te laten opdringen.»

En hiermede hadden wij allen ons bescheid. Een der officieren veroorloofde zich aan den kapitein te vragen, of hij niet goed zou vinden, om in deze omstandigheden een gepast woord aan de equipage te rigten, waarin hij toestemde. Hij gelastte dat het volk zich op het halfdek zou verzamelen, trok zijne uniform met epauletten aan en stak een paar dubbele pistolen in den gordel.

In weinig tijds waren al die krachtige gedrongen mannengestalten in hunne blaauwgestreepte hemden en met hunne stroochoeden op, ter aangewezen plaatse vereenigd. De kapitein sprak hen aan als zijne kinderen, die sedert jaren gewoon waren, hem als hunnen aanvoerder en leidsman op de baan van roem en eer te beschouwen. Hij vleide zich hun vertrouwen verdiend te hebben en ook te bezitten, en herhaalde hun vervolgens alles wat hij beneden in den raad reeds gezegd had. Vooral sprak hij met nadruk van het besluit dat hij als laatste redmiddel dacht ten uitvoer te leggen, en verzocht wijders om van alle nuttelooze redeneringen over dit onderwerp verschoond te blijven. Met een eenvoudig: *Rechts uit de flank* — MARSCH! deed hij de vergadering uiteengaan.

Ingevolge de wenschen van onzen kommandant, bleef alles aan boord dan ook stil en bedaard, hoewel op ieders gelaatstrekken de inwendige spanning en onrust te lezen was. Slechts kapitein G., juist hij die de meeste redenen van dankbaarheid had voor genoten weldaden en gunsten van den Hertog van BERRY, verscheen den anderen dag op het dek met eene monsterachtig groote driekleurige kokarde aan zijne politiemuts. Hij scheen zich met geweld door kapitein Gräbe te willen doen opmerken; maar deze, ofschoon hij geene drie schreden van hem afstand, riep den officier van de wacht en verzocht hem met luider stemme, aan den passagier G. te bevelen, om de vreemde op het schip niet erkende kokarde welke hij droeg, terstond af te leggen.

De reusachtige G. wilde antwoorden, en met zijne grove bastem allerlei tegenwerpingen maken, doch kapitein Gräbe voegde hem op ijskouden toon toe, dat hij met hem in geene woordenwisseling had te treden, dat hij zijne bevelen aan de scheeps-officieren gaf en dat deze dienden te weten hoe die moesten worden uitgevoerd.

Nu raasde G. nog meer, en sprak van kleine tyrannen, die hij wel tot reden zou brengen. Kapitein Gräbe riep thans den officier van de wacht zeer bedaard tot zich, en sprak op denzelfden kouden toon: «Wees zoo goed van aan kapitein G. te zeggen dat gij hem zult laten binden wanneer hij niet rustig is, en herinner hem tevens, dat, wanneer hij zich jegens mijn' persoon vergat, hij mij in de droevige noodzakelijkheid zou brengen, om van mijn regt en van mijne magt gebruik te maken, en hem als mitter, zonder vorm van proces, voor den kop te laten schieten.»

Dit werkte, en noch deze, noch eene andere driekleurige kokarde vertoonde zich weder aan boord, voor wij te Toulon waren.

Eere zij den edelen Gräbe, die aan zijne landgenooten het voorbeeld gaf, hoe men zijne dierbaarste sympathien moet onderdrukken, en de verwezentlijking zijner meest geliefkoosde wenschen moet over het hoofd zien, om naar echten soldatenpligt te handelen.

A. W. P. WEITZEL.

BOEKBEOORDEELINGEN IN VREEMDE TIJDSCHRIFTEN.

Interessante Kriegs-Ereignisse der Neuzeit. Beleuchtet und mit kritischen und ergänzenden Anmerkungen versehen, von LUDWIG VON WISSEL, Königl. Hanoverschen Artillerie-Major. 3tes Heft, mit 2 plänen. Hannover 1847. Im verlage der Helwing'schen Hofbuchhandlung.

Dit werk is zoowel in het *Archiv für Offiziere aller Waffen* (December Heft 1847), als in de *Allgemeine Militär-Zeitung*, (Augustus 1847), hoogst gunstig beoordeeld. Het bedoelde 3e Heft bevat: 1) een gevecht bij Fère Champenoise, 25 Maart 1814; 2) Het gevecht bij Krasnoi, 14 Aug. 1812; 3) De overvalling bij Haynau, 26 Mei 1813; 4) Het gevecht bij Garcia Hernandez, 23 Julij 1812; 5) Twee roemvolle reddingen van vaandels; 6) De uitvoering van eenige gevaarlijke opdrachten; 7) Twee merkwaardige rivier-overgangen. In de beide eerste gevallen is het kavallerie welke infanterie tracht te overwinnen; zij zegeviert in N°. 1, dewijl zij een gepast gebruik weet te maken van de rijdende artillerie, doch in N°. 2 bereikt zij haar doel niet, door te veel overijling en door de uitmuntende houding der infanterie; N°. 3 bewijst hoe ligt overvallene en in wanorde geraakte infanterie door kavallerie overwonnen wordt; N°. 4 is een tegenhanger van N°. 3. N°. 1 en 6 zijn bewijzen van moed, pligtbeseft en tegenwoordigheid van geest; N°. 7 eindelijk zijn twee rivier-overgangen, uitgevoerd in 1809 in Portugal.

De *Allg. Mil. Zeitung* besluit hare beoordeeling aldus: « tot welk wapen men ook behoort, men vindt in dit werk leering en onderhoud. »

Terrainlehre für Offiziere aller Waffen, Zum selbststudium, enz. Bearbeitet von C. v. A., Hauptman der Artillerie. Halle 1847. Druck und Verlag von D. HENDEL.

Het woord *zum Selbststudium*, kon sommigen aansporen om zich dit werk aan te schaffen; het is evenwel niets dan een excerpt uit de *Terreinleer* van O'ETZEL, hier en daar zelfs eene getrouwe copie.

Aus der Kriegszeit. Erinnerungen von ARCHIBALD Grafen von KEYSERLING, Obersten der Cavalerie a. D. - Erste Abtheilung. Der Thielman'sche Streifzug. Mit einer Karte. Berlin, Verlag von ALEXANDER DUNCKER, Königl. Hofbuchhändler, 1847.

Is zeer gunstig beoordeeld in de *Allgem. Mil. Zeitung* van Oct. jl., en moet uiterst belangrijk zijn voor alles wat in verband staat met den kleinen oorlog, de lichte kavalleriedienst en den partijgangers-oorlog. De recensent besluit aldus: « Met groote belangstelling hebben wij het verslag der ondernemingen van dit partijgangerkorps (*Streifcorps*, geheel uit cavalerie bestaande) gevolgd, hetgeen in den korten tijd van zijn bestaan, buitengewone daden verrichtte; misschien had men meer bijzonderheden kunnen wenschen over de inwendige discipline van dezen troep, de verliezen in gevechten, enz. Met verlangen zien wij de volgende afleveringen dezer *Erinnerungen* te gemoet. »

Ansichten über das Deutsche Wehrwesen mit Versuchen zu seiner Vervollkommnung, von GERMAN. Mit drei Steindrucktafeln. Bamberg 1843. Im verlag der Züberlein'schen Buchhandlung.

Onder den pseudonym GERMAN is een schrijver opgetreden, aan wien men, bij veel scherpzinnigheid en belezenheid, ook kennis van zaken niet ontzeggen kan. Toen hij de pen opvatte (1843) was hij reeds geheel doordrongen van de denkbeelden die thans in Duitschland zegevieren, of wier verwezentlijking met geestdrift door de volkeren gevraagd wordt. Eén duitseh vaderland, ééne Duitse landsregering en ééne Duitse weermagt, is zijn wensch. De vaderlandslievende geestdrift waardoor hij zich wegslepen laat, geeft echter aanleiding dat zijn werk niet vrij te pleiten is van utopiën.

Hoewel de schrijver voornamelijk de Duitse legers en het toekomstige ééne groote Duitschland in het oog had, zoo is zijn boek niettemin hoogstbelangrijk over het stuk der legerorganisatiën in het algemeen, en de zoo even aangehaalde vlekken, door zijne geestdrift daarin gebragt, ontnemen het zelfs die waarde niet. Het handelt in acht hoofdafdeelingen: *Von den Verhältnissen der Völkermacht; von den Kriegsheeren im Allgemeinen, und von dem Bedürfnisz der verschiedenen Waffengattungen; von den Flintruppen insbesondere und ihrer kunstgerechten (taktischen) Untereinteilung und Verwendung; von der Bekleidung, Bewaffnung und Ausrüstung der Flintruppen, und von der Kriegsvorbildung der Anführer; von der kunstgerechten Ausbildung der Kriegspflichtigen für den Kriegsgebrauch; über den Bedarf und Gebrauch von Scharfschützen.*

Deze korte inhoud dien wij met voordacht in de oorspronkelijke taal geven, bewijst tegelijkertijd dat de Schr. de nationaliteit zóó ver drijft, om ook echt Duitse bewoordingen te zoeken, voor algemeen aangenomene niet-Duitse uitdrukkingen.

De *Allgem. Mil.-Zeitung*, die in hare 10^e aflevering zestien kolommen wijdt aan de beoordeeling en aankondiging van dit werk, meldt dat deszelfs verdiensten ook erkend zijn in het *Archiv für Offiziere aller Waffen* en in de *Militär Litteratur-Zeitung*. Zij besluit hare aankondiging op deze wijze: « In dit boek is niet alleen menig goed denkbeeld met openhartige vrijmoedigheid geuit, maar het bevat zelfs, in weerwil zijner excentricke eigenaardigheid, een aantal hoogstnuttige zaken, die alle behartiging verdienen. Wij gelooven het dus veilig te mogen aanbevelen, niet alleen aan hooge, maar zelfs aan de hoogstgeplaatste autoriteiten in de militaire en politieke wereld, als aan personen die door hunne stelling invloed kunnen uitoefenen op de hervorming van het bestaande. »

Kriegszüge in Spanien während der Jahre 1833 bis 1838. Von R. VON STUTTERHEIM. Braunschweig, Verlag von Johann Heinrich Mejer.

Wordt in de *Allgem. Mil.-Zeitung*, November 1847, N°. 139, als eene leerrijke en onderhoudende lectuur aanbevolen. Von STUTTERHEIM beschrijft wat hij-zelf bijwoonde. Bij de vermelding van het gevecht bij Arlaban wordt opmerkzaam gemaakt op de vreeslijke uitwerking der oorlogsvuurpijlen tegen cavallerie. De tegenstanders der bajonetvechtkunst kunnen hier menigvuldige bewijzen vinden voor het nut en de werkelijke toepassing dezer kunst in den oorlog. De leerrijke critiek die de schrijver over ieder voorval levert, doen hem kennen als een beschaafd en denkend krijgsman. S. diende in het Engelsehe legioen.

Aperçus sur quelques détails de la guerre avec des planches explicatives, par M. le Maréchal BUGEAUD, duc d'Isly. Troisième édition. 1 Vol. in 16°. Paris 1846. Prix fr. 1,10.

Dit werkje werd door den Maarschalk BUGEAUD geschreven toen hij nog kolonel en kommandant was van het 36e regiment infanterie van linie. Het is dan ook doorgaans de regiments-chef die dáarin tot zijne officieren spreekt en die zijne opmerkingen opheldert met voorbeelden geput uit eigene ondervinding.

De Hertog van ORLEANS kreeg in 1832 kennis van dit geschrift en liet voor eigen rekening de beide eerste uitgaven drukken. Het bevat vijf hoofdafdeelingen, als: 1) Over het oplegten van gedetacheerde troepen-gedeelten; 2) Een nieuw systema van voorpostendienst; 3) Een proeve over verkenningen; 4) De fysieke en morele kracht der infanterie in het gevecht; 5) Over de toepassing van eenige infanterie-evolutiën in het gevecht. — Het *Oesterreichische Militärische Zeitschrift*, 1847, 10^e Heft, zegt ten slotte het navolgende over dit werk: « Over het algemeen genomen levert de schrijver weinig nieuws; maar zijne beschouwingen en opmerkingen kunnen den denkenden lezer, wanneer hij daarin ook niet veel belangrijks vindt, toch voeren tot schatting zijner eigene wetenschappelijke vorming. Uit het debiet wat aan dit boek in Frankrijk ten deel viel, kan men besluiten tot den graad van

taktische en strategische kennis welke het Fransche leger bereikt heeft, en door vergelijking van dit met hetgeen in andere legers geschiedt, zal men de wetenschappelijke vorderingen der laatste leeren waardeeren.»

Dictionnaire de la justice militaire, par M. DU MESNIL, Chef de bataillon au 1er leger.

In de tegenwoordige tijden, nu alles in ons staatsbestuur, gelijk men billijkerwijze mag veronderstellen, een nieuw leven zal bekomen, bestaat er eindelijk gegronde hoop dat men ook eens ernstig de hand zal slaan aan eene nieuwe militaire wetgeving. Uit dien hoofde maken wij onze lezers opmerkzaam op bovengenoemd belangrijk werk. Zal men ten deze hier te lande iets goeds bekomen, dan dient men gedurende den arbeid zijne waarnemingen en beschouwingen niet te beperken tot den engen kring waarin wij ons bewegen; men dient ook na te gaan wat elders bestaat, en daarvan toepassingen te maken die in overeenstemming zijn met onzen volksaard.

De fransche militaire wetgeving rust op 76,000 wetten, waarvan velen in onbruik zijn geraakt, en verder op 43,000 arresten van het Hof van Cassatie.

De kommandant DU MESNIL heeft dezen chaos ontward; al de nog van kracht zijnde texten opgezocht; daaruit de bestaande militaire jurisprudentie aangewezen, en zoodoende een homogeen geheel daargesteld, dat in alle omstandigheden tot gids kan strekken aan de militaire regtbanken. De Schr. heeft aan zijn werk den vorm van een woordenboek gegeven, dewijl dit het opzoeken en raadplegen der voorschriften en wetten, op ieder geval toepasselijk, zeer gemakkelijk maakt. Het is verdeeld in zes hoofdstukken, bevattende: 1°. *Le texte des lois et ordonnances pénales militaires en vigueur*; 2°. *Le texte des articles des Codes Pénal et d'Instruction Criminelle applicables par les tribunaux de l'armée*; 3°. *Les avis du Conseil d'État relatifs à la justice militaire*; 4°. *L'extrait indicatif des arrêts de la cour de cassation fixant la jurisprudence dans les cas non prévus par la loi*; 5°. *La doctrine des auteurs dans les cas difficiles*; 6°. *Les formules des rapports, de plaintes et de tous actes judiciaires*.

Ieder artikel van dit woordenboek is overigens verdeeld in vier deelen, als: de text der wet; zijne toepassing; de gevestigde jurisprudentie op grond van arresten van het Hof van Cassatie en adviezen van den Staatsraad in materie van militair crimineel; en eindelijk een geschiedkundig overzicht van iedere strafwet, zoo daartoe termen bestaan.

Dit zij genoeg voor het doel waarmede wij dit werk aanbevelen. Zij die er meer van willen weten, verwijzen wij naar den *Spécialiste Militaire* van den 13 October 1847, waarin het uitvoerig en zeer gunstig beoordeeld wordt.

DE EED DER OFFICIEREN.

DE HOLLOWAY-PILLEN VOOR EEN JONG OFFICIER.

In de *Arnhemsche Courant* van den 24sten Mei II., N°. 108, komt een artikel voor over den Eed der Officieren, waarin op den schrijver van het bij de Erven DOORMAN in afleveringen uitkomend werkje: *Holloway-pillen voor een jong Officier, of Wenken aan mijnen broeder bij zijn verlaten der Koninklijke Militaire Akademie* in zeer hatelijken toon gesmaald wordt. De ongeverigde toejuiching, aan dit met gemoedelijkheid en humor in vloeienden stijl en loyalen geest geschreven werkje te beurt gevallen, kan den nog steeds zijne anonymiteit bewarenden schrijver de hem uit blijkbaren wrevel, in het thans vooral zoo laag gezonken dagblad, ten deel geworden miskennis geredelijk, met een alleen zijne tegenpartij vernederend stiltwijgen, doen over 't hoofd zien; en voorzeker ware ik zoo gelukkig, mij den schrijver dier *Wenken* te mogen noemen, ik had voortdurend betracht, hetgeen ik mij steeds ten richtsnoer stelde bij elken stoot, die op het veld der letteren mij met onbekende of bekende hand mogt worden toegebracht. Thans echter nu de aanval eenen vriend geldt, die door mijnen raad tot de uitgave van zijn handschrift is geleid, gevoel ik mij zedelijk verplicht mijne stem tegen gemeld dagblad-artikel te verheffen, en den handschoen op te vatten voor hem en zoo vele anderen, die er met mij eene eer in stellen, ten minsten in den geest een *volbloed-militair* te zijn, zoo zij al nog niet geroepen werden hiervan voor Vaderland en Koning op 't slagveld te doen blijken. Niet behoorende tot hen, die steeds angstvallig vermijden *strekkingen*, die ook in hun oog *verderfelijk* zijn, te beekampen, zoo lang zij niet door feiten in den vorm der *wezenlijkheid* zijn overgegaan; maar begrijpende, dat deze bij ons, helaast zoo ingewortelde laauwheid de bitterste gevolgen kan na zich slepen, daar 't rampzalige te laat dan vaak den ontwaakten dommelaar als beslissend vonnis zijner nederlaag in de ooren dreunt: heb ik 't mij reeds jaren lang ten plicht gesteld, met open vizier onverpoosd voor elk beginsel te strijden, dat mij na een onbevooroordeeld onderzoek gebleken is, het eenig ware te zijn, en acht ik ook thans niet langer te mogen dralen, met opentlijk de heillooze leerstellingen van sommige dagbladschrijvers nopens een zoo heilig onderwerp, als de Eed eens Officiers mag genoemd worden, te bestrijden, of liever, deze in 't volle licht harer afschuwelijkheid te plaatsen.

Nauw toch was door Zijne Majesteit onzen geëerbiedigden Koning het sein gegeven, dat het Hem aangenaam wezen zou, met overleg der Staten Generaal tot eene *spoedige verbetering* onzer grondwettelijke instellingen te geraken, of sommige dagbladen vulden achtereenvolgens hunne kolommen met artikels over het Nederlandsche krijgswezen, die soms alleen belagchelijk, dikwerf ook in strekking en vorm met recht laakwaardig mogten geheeten worden. Dat het niet alleen bij 't lezen van zoodanige steeds *anonyme* artikels bleef; maar dat zij ook vaak de stof tot zeer ernstige redeneeringen en betuigingen werden, behoeft geen betoog. Verreweg de grootste meerderheid der Officieren verhief zich luide tegen den inhoud van sommige dier stukken; en zij, die zwegen, deden dit niet zoo zeer uit verschil van meening, dan wel omdat zij

begrepen dat het genoeg was, voor hen zelve de leerstellingen dier dagbladen af te keuren. — 't Geen echter, getuige onder meer de in andere dagbladen opgenomen antwoorden en daarin aangevoerde betuigingen, 't meest de verontwaardiging gaande maakte, was de zoo ouridderlijke aandrang tot wijziging van den *Eed*. Deze toch moest voortaan alleen luiden: « ik zweer *gehoorzaamheid aan de Grondwet* », naar men zeide, om de mogelijkheid te voorkomen, dat de Officier, en dus ook het leger, gebezigd werd tot *handhaving der willekeur* van 't gezag; maar eigenlijk met het doel ja, dit vergaten de stellers van dien eed er in bepaalde woorden bij te voegen, maar volgt men hunne redeneeringen op den voet, en ziet men alsdan hun streven naar het doen huldigen der leer: dat geen Officier tegen *zijne opinie* (!) het zwaard moet trekken, — dat het hem vrijstaat eerst rijpelijk te wikken en te wegen, of 't gegeven bevel tot bestrijding van vijand of rustverstoorders wel strookt met den geest, of liever met *zijne* uitlegging van de Grondwet; — ja, hoort men hen dan nog verder beweerden, dat zoodanige beginselen geenszins tot bandeloosheid, zelfs niet tot eenige verslapping der krijgstuicht zouden leiden; dat het leger alsdan ook geenszins de zoo noodige, alleen uit eenheid te putten, veerkracht derven zou: — dan heeft men 't recht, de stellers van zoodanige artikelen te houden, of voor stumperts, die kwalijk voor eenige gezonde redeneering vatbaar zijn, en toch, vermoedelijk ter waarmerking hunner verstands-botheid, hun loodje in 't zakje willen werpen, — of voor woelgeesten, die eerst wenschen opgelost te zien wat tot steun van 't wettig gezag kan strekken, om later des te straffeloozer de tot eigen grootheid beoogde omkeering te kunnen doordrijven.

In zoodanige omstandigheden moest elke bijdrage tot openbare staving van de heilige plichten, den Officier jegens Vaderland en Koning bij den bestaanden eed opgelegd, mij welkom zijn; en dubbel welkom was zij 't mij, nu deze bijdrage door eenen schrijver werd geleverd, die het talent bezit, met wegslepemde overreding tot het gemoed zijner kameraden te spreken. De schicht had klem; en 't zou mij dan ook bevreemd hebben, indien niet in een of ander blaadje eene plaats voor de spitsvondige ontwrichting van des schrijvers denkbeelden ware open gehouden. Ik had echter niet kunnen denken, dat dit met zoo groote onkunde en kwaadaardigheid gepaard zou gaan, als in 't bedoeld Artikel van den *Arnhemmer* is op te merken. Ten eersten kent de steller van 't artikel niet eens den bestaanden eed; — ten anderen rukt hij een paar zinsneden des schrijvers uit haar natuurlijk verband en stelt deze tegenover elkander, schoon 't gerust aan elk onbevooroordeeld lezer kan worden overgelaten na te gaan, dat de schrijver der *Wenken* zich-zelve werkelijk gelijk blijft; terwijl men alleen in een wiskunstig of redekunstig betoog scherper bindingsrede en gelijkmatiger overgang kan eischen, dan natuurlijk bij eene reeks van *Wenken* 't geval moet zijn, waarbij 't onderwerp geenszins wordt uitgeput, ja, in sommige gedeelten slechts even aangestipt; — ten derden tracht hij, voor zoo ver de slechte stijl zijns opstels toelaat dit te beoordeelen, de ongevergd goedkeuring, aan den schrijver te beurt gevallen, als onder zijdeling-schen invloed geschied voor te stellen; hoezeer ik voor mij, althans ten aanzien der bedoelde, voor den geest van aanstaande Officieren

zoo schitterend pleitende *manifestatie*, in den *Militairen Spectator* voor April jl., gerustelijk durf betuigen, dat zij geheel vrijwillig uit eigen aandrang en zelfs zonder inmenging van eenige autoriteit heeft plaats gehad.

Wel vermoedende, dat de anonyme stellers van zoo menig dagblad-artikel, in den geest van 't onmiddellijk hierboven bedoelde, het onderscheid tusschen een *volledig betoog* en *losse wenken*, waarbij men den lezer niet zoo geheel zonder eenige voorbereiding nopens 't onderwerp onderstelt, uit het oog zouden verliezen, en liever, met verzaking der goede trouw, dit door den schrijver in 't oog gehouden onderscheid als eene grove leemte uitkrijten; meende ik dan ook reeds vroeger des schrijvers aandacht hierop te mogen vestigen, en met de hem eigen heuschheid heeft deze in N°. 2 van zijn werkje dezen mijnen wenk tot den zijnen gemaakt, en luide de leer verkondigd: *dat elk Officier zijn Vaderland dient, maar dat hij tevens dit het best, ja zelfs niet anders kan dienen, dan door onvoorwaardelijke trouw aan den Koning te zweren.* « Het is toch » (zegt hij Bldz. 46) « ten allen tijde voor het *Vaderland* van belang, in het leger eene hechte kern van macht « tot handhaving, zoo wel onzer onafhankelijkheid, onzer eigen- « waarde, tegenover den overmoed van vreemden, als van het « wettig gezag tegenover de woelzieke onverlaten en de verblindende « eener vaak misleide volksmenigte, te bezitten. Zal nu het le- « ger aan het wettig gezag zoodanigen waarborg opleveren, dan « is het noodig, dat de Officieren, alle beziel met denzelfden « geest, handelen als deelen van hetzelfde ligchaam, welke door « de wilskracht eens enkelen gelijktijdig en op gelijke wijze worden « in beweging gebracht; in één woord, het is noodig, dat de « Officieren, hunne persoonlijkheid verloochenende, gezamenlijk « slechts ééne eenheid vormen. — Dit heeft schier immer elke « naar orde strevende Staat begrepen, en was dit soms niet het « geval, wees verzekerd dat de geschiedenis van zoodanigen Staat « u een droevig schouwspel zal aanbieden, van hetgeen door het « leger tegen buitenlandsche vijanden of inheemsche rustverstoor- « ders werd gewrocht. Wel dient het leger, en dus ook de Officier, « het *Vaderland*; maar datzelfde *Vaderland* moet in welbegrepen « eigenbelang deze strijdkrachten aan de wilskracht eens enkelen « onderwerpen. Alleen derhalve door den Koning *trouw* te blijven « tot in den dood, vervult de Officier den heiligen plicht jegens « zijnen geboortegrond. » — Deze beginselen, vertrouw ik, drukken de ware stemming des Nederlandschen legers uit.

Dat nu enkele dagbladen hunne kolommen voor zoodanige vuil-aardige, blijkbaar zonder talent geschreven artikels, als in N°. 108 van den *Arnhemmer*, veil hebben, is aan 't leger tamelijk onverschillig, zoo lang hieraan 't bewustzijn blijft, dat het beter deel der natie deze drogredenen naar waarde schat. Thans echter, nu de openbare meening in zoo menig opzicht vervalscht te worden, is het én voor de natie én vooral voor het leger van belang te *weten*, dat zoodanige verderfelijke grondstellingen alleen door aan 't leger vreemden, geenszins door *iemand uit dat leger zelf* worden geuit. Het moge kwalijk geloofd kunnen worden, dat er zich in de rijen van 't Nederlandsche leger eenig Officier zou bevinden, die niet als *man van eer* bereids sedert lang zijn *ontslag* had gevraagd, indien hij zich met den afgelegden eed van: *trouw*

aan den Koning, gehoorzaamheid aan de wetten, onderwerping aan de krijgstuicht, bezwaard gevoelde; de natie, het leger dient zekerheid te hebben, dat een zoodanige niet bestaat, dat die stemmen uit het leger in de *Arnhemmer* en *Rotterdammer Couranten*, enz. werkelijk niet uit den boezem van het leger zelf zijn voortgesproten. — Tot uitlokking eener zoodanige zekerheid is het dan ook, dat door mij de pen werd opgevat; met opgeheven vizier trad ik voor mijne beginselen het strijdperk binnen: is er onverhoopt iemand in 't leger, die ze niet mogt huldigen, hij schrome niet op gelijke wijs te handelen; want bij gebreke van dien zal de natie met recht aan de loyaliteit dier in zoo dichte nevelen gehulde schrijvers mogen twijfelen. Bij gebreke van dien zal ook het leger door de natie moeten geacht worden, met denzelfden geest als de Schrijver dezes voor Koning en Vaderland bezielde te wezen; terwijl dit zelfde leger, naar ik vertrouw, genoegzame geestkracht zou ontwikkelen, om, mogt het later blijken, dat zich een dier anonyme Schrijvers ook dan nog in zijne gelederen *schuil hield*, eenen zoodanigen, als verzaker der militaire eer en dus geheel onwaardig in die gelederen te dienen, uit zijn midden te doen bannen.

BREDA, 24/25 Mei 1848.

G. KUIJPER HZ.,
2de Luit. Ing^r.

Volgaarne ruimen wij eene plaats in aan het bovenstaande met zoo veel warmte geschreven stuk; het was ons des te meer welkom, daar de Schr. eene instelling verdedigt, voor wier behoud ook wij geijverd hebben en voortdurend zullen ijveren. Zeker beoordeelt de Heer KUIJPER hen, die van een tegengesteld gevoelen zijn, met meer gestrengheid dan wij deden; het zij echter verre van ons hem hierover te willen laken; veelmeer zullen wij van de gelegenheid gebruik maken om te doen opmerken, dat de stemming, die wij in ons vorig N^o. jegens andersdenkenden op den voorgrond stelden, niet onvoorwaardelijk dezelfde kan blijven, en slechts dan welwillend zal zijn, als wij bij hen tevens de zucht opmerken om het algemeene welzijn te bevorderen. Over de middelen daartoe kan men het oneens zijn, zelfs kan men zich daarin geheel vergissen, doch alsdan is eene welmeenende discussie de weg om tot waarheid te geraken.

Tegenover blijkbare kwaadwilligheid, welwillendheid te stellen, dit zal men toch niet van ons verwacht hebben.

Wat voor het overige het art. in de *Arnh. Cour.* betreft, wij zouden daarover een volstrekt stilzwijgen in acht genomen hebben. Ons gevoelen over den Eed hadden wij gezegd: om partij te trekken voor den Schr. van de Holloway-Pillen, die ons ten eenemale onbekend is, daartoe waren wij niet gerechtigd, en de aanval op den *Spectator* was wel kwaadwillig, maar toch zoo onhandig, dat het niet de pijn waard was zich daarover moeijelijk te maken.

Thans evenwel spreken wij over dien aanval, en wij dienen dus ook die schooljongens-achtige onhandigheid te doen uitkomen.

1°. Men valt Spect. aan over eene door hem geleverde gunstige beoordeeling en eene door hem opgenomen manifestatie van goedkeuring, betreffende een werk dat over den tegenwoordigen Eed handelt, en men zwijgt van hetgeen *Spectator* zelf over dien Eed verkondigt.

2°. Om aan zijn gevoelen klem bij te zetten, haalt men een auteur aan, wiens grondige geleerdheid door ieder erkend wordt; men wil zijne lezers overbluffen al kan men ze niet overtuigen: maar men ziet niet, dat die auteur, hoe geleerd hij zijn moge, zijnen geest op de aangehaalde plaats te vergeefs in allerlei bogten wringt om twee principes met elkander te doen rijmen, die nimmer rijmen zullen, namelijk: het zuiver monarchale en dat der volks-souvereiniteit.

3°. Op eene listige wijze dicht men *Spectator* eene kleur toe, die kort geleden nog tamelijk gebaat was in den lande, dat is, de zoogenaamde ministeriële; maar men vergeet, dat er juist sprake is van het eerste N^o. door eene nieuwe redactie geleverd, van wier kleur dus niemand met zekerheid iets kan weten, dan hetgeen zij zelve in haar programma heeft gezegd; men vergeet dat wij juist een oogenblik beleven, waarin de ministers telkens vervangen worden en dat het woord ministeriël hier derhalve eene ijdele klank is.

De Redactie.

HANDLEIDING EENER AFRIGTINGSKUNST.

(Vervolg van N°. 9.)

EERSTE GRAAD VAN OPRIGTEN.

Om nu het paard goed op te rigten, moet men als eerste graad van oprigten trachten te verkrijgen:

De eerste nekbuiging, het onderschuiven der kaken onder de oorklieren, en het aanleggen van de kaken tegen de halsspieren.

Deze beweging heeft eerst in den stap, vervolgens in den gematigden draf, daarna stilstaande en ook aan de hand plaats.

Men zal het hoofd en den hals uit de stelling door het bijbrengen verkrijgen, tegen de romp aanschuiven, met zooveel kracht als het paard, in eene gematigde beweging blijvende, maar toelaat, waarbij de schoft als steunpunt dient waartegen de kracht gericht is.

Indien door deze werking het hoofd achter de loodregte lijn kwam, dan is dit eer voor- dan nadeelig, omdat het paard hierdoor, in evenredigheid van den vorm zijner kaken, eene ongedwongene nekbuiging en aanlegging van de kaken tegen de halsspieren zoekt; zoodra dit verkregen is, brengt men het hoofd in de loodregte stelling terug.

De bijzetteugel verhindert het paard de eens verkregene houding, zonder onzen wil te verlaten, en helpt moeijelijke paarden ze te doen aannemen.

Indien het paard, bij de bewerking stilstaande, terug wilde gaan, houdt men de beenen nabij en zit men zwaar in den zadel door.

Voor het overige gedraagt men zich naar de regels in den Rijcursus voorgeschreven, pag. 54.

Om aan de hand op te rigten, gedraagt men zich zooals in de handdressuur is aangewezen.

TWEDE GRAAD VAN AFRIGTEN.

Het hoogere oprigten van den hals en het verkleinen der nekbuiging.

Deze oefening heeft eerst plaats in den stap, dan in den draf, vervolgens stilstaande en ook aan de hand, en moet zoodanig geschieden dat de rug niet inbuigt.

Zal de hals eene doelmatige vastheid hebben, dan moet men trachten hem eerst eene zekere grondstelling te geven. Dit verkrijgt men, door de twee of drie eerste halswervels in eene loodrechte stelling te brengen, en later de 4^e en 5^e, terwijl men bij gunstig gebouwde paarden de 6^e ook wel in deze stelling kan brengen, doch dit is voor het krijgspaard niet noodzakelijk.

Neemt men het paard eerst in eene lage hoofdstelling, dan trekken de zenuwachtige uiteinden van den ruggespier, de twee onderste halswervels en de daarmede naauw verbonden derde halswervel veel beter in de loodrechte stelling (men houdt in den stal het paard wat hooi of wat water, in eene diepe stelling, digt aan de borst voor, dan zal men deze beweging goed kunnen waarnemen). Wel is waar, vormen de bovenste wervels daarbij eenen grooten hoek, doch door dat men vervolgens den neus bijbrengt, de kaken tegen den hals drukt, het hoofd loodrecht in de hoogte brengt en den hals terugwerkt, verkleint de nekbuiging, en door het ronde der kaken worden nu ook de bovenste halswervels in eene loodrechte halsstelling geschoven.

Om nu het paard tot dezen graad op te rigten, brengt men het vooraf in de eerste stelling, daaruit brengt men den neus, trapswijze, van handbreed tot handbreed voor de loodlijn, den hals met het achterhoofdbeen trapswijze terug en hoogerop werkende; bij iederen trap van hooger oprigten, brengt men het hoofd eerst weder in de loodrechte stelling, doch hooger dan bij den eersten graad van oprigten bepaald is, en wel zoodanig, dat het gebit ter hoogte van de rugwervels komt, waardoor tevens het paard, dat nog een weinig voorover helde, nu in het evenwigt komt.

Bij het eerste oprigten worden de kaken van onderen op, onder de oorklieren geschoven, terwijl bij deze zulks van boven geschiedt.

Bij paarden die zich zeer moeilijk laten oprigten, kan men met vrucht gebruik maken van een' zeer korten trensteugel, die men dan bij het uiteinde met beide handen aanvat.

Op deze wijze kan men zeer veel kracht aanwenden, of wel men kruist de gewone teugels en vat die met beide handen bij het vereenigingspunt aan.

Het gebruik der sporen kan ook doelmatig beschouwd worden bij paarden die zich zeer sterk verzetten; men brengt de sporen aan even alsof men iemand met eene naald wil steken, zonder zeer te doen.

DERDE GRAAD VAN OPRIGTEN.

Het hoogere oprigten van hoofd en hals, zoodat de rug inbuigt.

Deze oefening heeft plaats, eerst in den gemiddelden draf, dan in den stap, vervolgens stilstaande en ook aan de hand.

Men begint den arbeid met het oprigten in den eersten en tweeden graad; blijft het paard in de laatste oprigting gelijkmatig voortgaan, dan gaat men tot den derden graad van oprigten over.

Men tracht nu ook uit de loodrechte hoofdstelling van den tweeden graad, het hoofd hooger op te rigten, en wel zoodanig dat

het onder eenen hoek van 45° komt te staan; de terugwerkende kracht der teugels geschiedt nu in de rigting van het midden van den rug, onder de zitting van den ruiter, zoodat die door deze werking en de zwaarte des ruiters inzakt.

Bij dit oprigten zorgt men vooral dat de ronding der kaken in aanraking met de halsspieren blijft, en er geene verwijdering tusschen deze deelen plaats heeft.

Verwijderen zich de kaken van den hals en steekt het paard den neus vooruit, dan komt de korte hals te voorschijn; de nek legt zich in eene valsche buiging terug; en het paard gaat ons uit de hand zoodra het de inbuiging van den rug onaangenaam vindt.

De meeste paarden laten zich deze hoogere oprigting gedurende de eerste 10 of 15 passen welgevallen, daarop drukken zij in de hand en zoeken in eenen minder hoogen graad van oprigting terug te komen.

Hier is het de zaak des ruiters om door eene rustige houding en stille vuist, het paard in deze stelling te houden en de drukking van het paard te overwinnen. Menig niet zeer sterk ruiter zal dan wel is waar eene terugwerkende beweging moeten uitvoeren, doch deze mag nimmer eene hoogere oprigting, noch terugwerking van den hals, noch om de achterbeenen te buigen, ten doel hebben, maar wel dienen om het paard in de eensverkregene stelling te houden.

Eerst dan als het paard, ten gevolge van eene onbeweeglijke vuist, ligt in de hand geworden is, en het inzakken van den rug nog niet voldoende was, mag men den hals meer terugwerken; heeft men den hoogsten trap van moeilijkheid bereikt, dan matige men terstond weder de oprigting.

Een korte trensteugel, of de teugels gekruist, de handen en armen digt aan het lijf, zijn hier ook voor een' niet sterken ruiter aan te bevelen.

De ruiter moet hierbij goed de grenzen weten tusschen eene tegenhoudende en eene terugwerkende vuist. In plaats van de vuist rustig tegen te houden, wordt, helaas, de hals teruggewerkt; de buiging die men in den rug wil hebben, wordt met geweld in de achterbeenen verkregen, hetgeen aanleiding geeft tot wederspanningheid en beschadiging van sprong- en kaakgewricht.

De gemiddelde draf is de geschiktste gang om het inbuigen van den rug te verkrijgen.

Op deze hoogte der afrigting moet men vooral met paarden die eenen stijven rug hebben, wat aanhoudend draven, en zich niet bekommeren of het paard in het zweet gereden wordt. Terwijl het den rug nog gespannen houdt, breekt gewoonlijk, wanneer de krampachtige spanning der ruggespieren ophoudt, het zweet door, en daarop volgt het nageven van den rug. Dan eerst gaat men tot het oprigten, met inbuigen van den rug in den stap en stilstaande, over. Als de longen niet aangetast worden, dan schaadt het zweeten niet; men zorgte echter daarna voor het vatten van koude.

Deze graad van oprigten is die waarmede vele ruiters gewoonlijk beginnen; door de voorgaande trapswijze oprigting, heeft het paard, als men de hooge stelling matigt, een vrij en beslissend vooruitgrijpen bekomen, daar het van achteren goed na-, en van voren voornit treedt, terwijl die paarden welke men terstond hoog oprigt, niet met kracht na, en van voren wel hoog, doch niet ver vooruit treden.

(Vervolg hierna.)

STATISTIEKE BIJDRAGE

NOPENS DE STERKTE, DEN OUDERDOM, DE BEVORDERINGEN, ENZ. DER HEEREN GENERAALS, HOOFD- EN VERDERE OFFICIEREN BIJ HET NEDERLANDSCHE LEGER.

(Opgemaakt Januarij 1848.)

Even als in het voorleden jaar ontvingen wij van den nog altijd werkzamen Heer kapitein WIJNEN, de even belangrijke als nuttige STATISTIEKE BIJDRAGE voor het Nederlandsche leger: belangrijk, omdat, voor zoo verre ons bekend is, zulke volledige statistieke notitiën elders niet voorkomen, — nuttig, omdat zij door cijfers meer zegt dan wij in eenige dozijnen kolommen zouden kunnen uitdrukken, welke kwaal knaagt aan het zedelijk leven van de officieren.

Wij brengen er onzen krijgsmakker de levendigste erkentelijkheid voor toe, terwijl wij ons gerechtigd achten ZijnEdele, ook in naam van alle Nederlandsche officieren, daarvoor erkentelijkheid te betuigen.

De Redactie.

S T E R K T E.

AANDUIDING DER W A P E N S.	Sterkte in Januar. 1847.	BIJGEKOMEN DOOR				SEDERT JANUARIJ 1847 AFGEGAAN.							Sterkte in Januar. 1848.	In 1847		Sterkte in Januar. 1848.	Sedert Jan. 1841		Aanmerkingen.
		Bevordering.	Van pensioen of non-act.	Overplaatsing	TOTAAL.	Bevorderd tot hoogere rang.	Op pensioen of non-act.	Bij het O. I. leger.	Overleden.	Uitval ont- slagen.	Op andere wij- zen afgegaan	TOTAAL.		Vermeerderd.	Verminderd.		Vermeerderd.	Verminderd.	
Generaals.....	6				6							6			8		1	1	
Loit.-Generaals.....	13				13							13			22			2	9
Generaals-majoor.....																			
TOTAAL.....	19				19							19			31			12	
Hoofd-Officieren.																			
Generale staf.....	7				7							7			10			3	
Intendanten.....	4	1			3		1				1	4			9			5	
Prov. Adjudanten.....	9				9						9				9				
Plaatselijke staf.....	12				12						12				21			9	
Infanterie.....	56	4			60		2	1			3	57	1		70			13	a. Militie-Commissar.
Kavallerie.....	17	2			19		1			1 ^a	2	17			26			9	b. Id.
Artillerie.....	23	1			24		1	1			2	27	1		31			4	
Genie.....	14	1			15					1 ^b	1	14			17			3	
TOTAAL.....	147	8	1		136		4	1	2		9	147	1	1	184			46	
Kapiteins.																			
Generale staf.....	9	1			10							10	1		12			2	
Intend. en Kwartierm.....	24				24							24			28			4	
Provinciale Adjudanten.....	1				1							1			1				
Plaatselijke staf.....	11			3	16		3				5	11			9			2	
Infanterie.....	188	10			198	4	3	2		1 ^c	12	186	2		220			34	c. Ontslagen.
Kavallerie.....	31				31	2		2			4	27		4	67			40	
Artillerie.....	74	4			78	2	2	1			6	72		2	88			16	
Genie.....	37	1			38	1					1	37			39			2	
TOTAAL.....	373	16		3	396	8	12	2	3		1	28	368	1	8	463		3	98
1° Luitenant.																			
Generale staf.....	7				7	1			1 ^d			2	5		7			2	d. In 1846 in O. I. overleden.
Intend. en Kwartierm.....	34				34						1	33		1	42			9	
Plaatselijke staf.....	9				9							9			11			2	
Infanterie.....	320		3		323	10	3	1	3	2	7 ^e	26	297	23	520			223	e. Eén ontslagen.
Kavallerie.....	39				39		1				1	38			83			25	
Artillerie.....	98	4	1	1 ^f	104	4				2	6	98			145			47	f. Van den trein.
Genie.....	28	1			29	1					1	28			30			2	
TOTAAL.....	533	5	4	1	563	16	4	1	4	4	8	37	528		27	838		310	
2° Luitenant.																			
Kwartiermeesters.....	30				30							30			43			13	
Plaatselijke staf.....	1				1							1			6			5	
Infanterie.....	224	42			266		2	5	1	1 ^g	9	237	33		327			70	g. Ontslagen.
Kavallerie.....	80	2			82		1	1	1		3	79		1	119			40	
Artillerie.....	112	4			116	4		1	2 ^h	2	11	105		7	114			9	h. Eén in 1846.
Genie.....	32	2			34	1			1		2	32			37			5	
TOTAAL.....	479	50			529	3		4	9	4	3	25	504	33	8	646		142	
TOTAAL GENERAAL.....	1373	79	5	6	1663	29	20	8	20	8	14	99	1366	33	44	2162		12	608
Uitkomst van Jan. 1847.....	1603	77	6	7	1693	33	36	11	16	6	18	120	1373	26	56				

Uit het vorenstaande blijkt dat er in 1847 nog minder bevorderingen hebben plaats gehad dan in 1846, en dat het generale getal officieren wederom met 9 is verminderd.

JAREN VAN GEBOORTE.

AANDUIDING DER W A P E N S.	GEBOORTE-JAAR van den		DE OFFICIEREN ZIJN GEBOREN:						TOTAAL.	Aanmerkingen.
	Oudsten.	Jongsten.	Van 1780 tot 1785	Van 1785 tot 1790	Van 1790 tot 1800	Van 1800 tot 1810	Van 1810 tot 1820	Van 1820 tot 1830		
Generaals.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
Luit.-Generaals.....	"	"	3	2	1	"	"	"	6	
Generaal-majoor.....	"	"	2	8	3	"	"	"	13	
Hoofd-Officieren.	Generale staf.....	1787	1801	"	1	5	1	"	"	7
	Intendanten.....	1788	1793	"	1	3	"	"	"	4
	Provinciale Adjudanten..	1787	1796	"	3	6	"	"	"	9
	Plaatselijke staf.....	1782	1798	1	3	6	"	"	"	12
	Infanterie.....	1787	1801	"	6	50	1	"	"	57
	Kavallerie.....	1790	1800	"	"	16	1	"	"	17
	Artillerie.....	1786	1802	"	3	23	1	"	"	27
Genie.....	1785	1798	"	4	10	"	"	"	14	
Kapiteins.	Generale staf.....	1800	1809	"	"	"	10	"	"	10
	Intend. en Kwartierm...	1787	1812	"	3	16	3	2	"	24
	Provinciale Adjudanten..	"	1797	"	"	1	"	"	"	1
	Plaatselijke staf.....	1785	1806	1	1	6	3	"	"	11
	Infanterie.....	1791	1811	"	"	113	71	2	"	186
	Kavallerie.....	1795	1812	"	"	4	22	1	"	27
	Artillerie.....	1792	1808	"	"	28	44	"	"	72
Genie.....	1796	1808	"	"	11	26	"	"	37	
1 ^o Luitenant.	Generale staf.....	1808	1814	"	"	"	2	3	"	5
	Intend. en Kwartierm...	1791	1815	"	"	11	18	4	"	33
	Plaatselijke staf.....	1790	1799	"	"	9	"	"	"	9
	Infanterie.....	1794	1814	"	"	26	186	85	"	297
	Kavallerie.....	1797	1814	"	"	4	23	31	"	58
	Artillerie.....	1802	1815	"	"	"	44	54	"	98
2 ^o Luitenant.	Genie.....	1799	1818	"	"	1	6	21	"	28
	Kwartiermeesters.....	1796	1824	"	"	1	4	16	9	30
	Plaatselijke staf.....	"	1793	"	"	1	"	"	"	1
	Infanterie.....	1802	1828	"	"	"	23	124	110	257
	Kavallerie.....	1801	1828	"	"	"	4	33	22	79
	Artillerie.....	1811	1828	"	"	"	"	37	48	103
Genie.....	1811	1828	"	"	"	"	12	20	32	
TOTAAL.....			7	37	335	493	465	209	1366	
Uitkomst van het vorig jaar.			7	38	374	517	469	170	1575	

De Kwartiermeester-Majoor is overal onder de Kapiteins begrepen.

Deze staat toont aan, dat het getal officieren, geboren tusschen 1785 en 1820, in 1847 met 48 is verminderd, terwijl er 39 zijn bijgekomen die geboren zijn tusschen 1820 en 1830. — Van de 515 Hoofd-Officieren en Kapiteins, zijn er 327 geboren in de vorige eeuw, terwijl er maar 183 geboren zijn tusschen 1800 en 1810, en slechts 5 na dien tijd.

Vergelijking van de gemiddelde ouderdom der Officieren in 1856 met die in 1848.

	HOOFD-OFFICIEREN.		KAPITEINS.		1 ^e LUITENANTS.		2 ^e LUITENANTS.		Gemiddeld bij elk wapen.	
	Sterkte	Ouderdom.	Sterkte	Ouderdom.	Sterkte	Ouderdom.	Sterkte	Ouderdom.	Sterkte	Ouderdom.
Generale staf.....	1836	19 47 j. 6 m.	4 36 j. m.	5 32 j. 10 m.	»	»	28 43 j. 3 m.			
	1848	7 54 j. »	10 43 j. 8 m.	5 36 j. 10 m.	»	»	22 45 j. 4 m.			
Intendanten.....	1836	12 52 j. 2 m.	4 41 j. m.	4 30 j. 6 m.	4 26 j. 3 m.	24 42 j. 4 m.				
	1848	4 56 j. 3 m.	3 38 j. 4 m.	2 36 j. »	»	»	9 45 j. 9 m.			
Kwartiermeesters.....	1836	»	24 47 j. 2 m.	38 40 j. m.	48 34 j. m.	110 39 j. m.				
	1848	»	21 53 j. 3 m.	31 46 j. 5 m.	30 32 j. 3 m.	82 43 j. »				
Plaatselijke staf.....	1836	30 61 j. 1 m.	13 55 j. 5 m.	9 49 j. m.	13 45 j. 4 m.	67 55 j. 1 m.				
	1848	12 57 j. 6 m.	11 51 j. 5 m.	9 53 j. 4 m.	1 53 j. »	33 54 j. 3 m.				
Infanterie.....	1836	102 51 j. 10 m.	279 45 j. 7 m.	546 35 j. 10 m.	417 28 j. 10 m.	1344 37 j. m.				
	1848	57 54 j. 4 m.	186 48 j. »	297 41 j. 5 m.	237 30 j. »	797 40 j. 2 m.				
Kavallerie.....	1836	34 51 j. 10 m.	69 42 j. 3 m.	81 32 j. 3 m.	109 28 j. 8 m.	293 35 j. 7 m.				
	1848	17 52 j. »	27 44 j. »	58 39 j. 6 m.	79 32 j. 4 m.	181 38 j. 2 m.				
Artillerie.....	1836	36 49 j. 9 m.	85 41 j. 6 m.	146 32 j. m.	105 25 j. m.	372 33 j. 11 m.				
	1848	27 53 j. 7 m.	72 47 j. 5 m.	98 38 j. 9 m.	105 28 j. 6 m.	302 41 j. 10 m.				
Genie.....	1836	19 53 j. m.	42 43 j. m.	33 31 j. 8 m.	27 25 j. 2 m.	121 37 j. 6 m.				
	1848	14 53 j. 7 m.	37 46 j. 5 m.	28 36 j. 3 m.	32 27 j. 1 m.	111 39 j. 7 m.				
Alle wapens te zamen.	1836	252 52 j. 10 m.	522 44 j. 6 m.	802 35 j. m.	723 28 j. 9 m.	2359 37 j. 1 m.				
	1848	138 54 j. 5 m.	367 47 j. 8 m.	528 40 j. 11 m.	304 30 j. »	1537 40 j. 2 m.				

Uit het vorenstaande zal men ontwaren, dat de gemiddelde ouderdom der officieren in alle rangen, met uitzondering alleen van de sedentaire betrekkingen, thans veel hooger is, dan zij in 1836 was, toen men over den te hoogen ouderdom hoorde klagen, en dat dus de aangewende middelen om het personeel jeugdiger te maken, zoo als het verwijderen van een aantal op jaren zijnde officieren, het bevorderen bij keuze, enz., dat doel hebben gemist.

Het vooruitzicht ten deze is nog ongunstiger, als men slechts in aanmerking neemt dat de gemiddelde ouderdom der 1^e luitenanten, boven de 40 jaren is. — De oorzaak van dezen stand van zaken is welligt gedeeltelijk gelegen in het overgroot getal luitenanten, in vergelijking met dat der kapiteins, waardoor de eersten te lang in dien rang moeten dienen, en bejaard zijn alvorens tot kapitein bevorderd te worden, hetgeen dus ook van invloed op de

hoogere rangen is; de in 1847 bij de infanterie aangestelde kapiteins, waren gemiddeld 45 jaar en 2 maanden, en die der artillerie 44 jaren oud. Daarbij zijn de nieuw aangestelde officieren gemiddeld te oud, ofschoon de in 1847 aangestelde iets jonger zijn dan die van 1846; toen was de gemiddelde ouderdom 25 jaar en 1 maand, in 1847 24 jaar en 7 maanden; de oudste is geboren in 1819, de jongste in 1828.

*De gep. Kapitein der Infanterie,
WIJEN.*

NB. Onder de bijzondere krijgswetenschappen, waarmede de nieuwe redactie van den *Militairen Spectator* zich zal bezig houden, en waarvan in haar Programma, in het vorig Nummer voor de maand April, geen gewag is gemaakt, behoort nog hetgeen betrekking heeft tot de *Intendance-dienst*.
De Redactie.

BIJLAGE XI.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIREN SPECTATOR, 16de DEEL, N°. 11.

Maand Mei 1848.

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BENOEMD:

Tot tijd. minister van oorlog: de gen.-maj. J. H. Voet, kommand. de 2de brig. van de 1ste div. inf.; bij het 4de reg. inf.: tot kap. der 1ste kl.: de kap. der 2de kl. J. W. F. Knijff, van het korps; bij het 7de reg. inf.: tot kap. der 1ste kl.: de kap. H. G. Ruempol en J. L. Verburg, beide van het korps; tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. T. Melmer, van het korps; bij het 4de reg. inf.: tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. C. A. T. Vogel, van het korps; bij het 6de reg. inf.: tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. F. W. van Heemskerck, van het korps; bij het reg. veld-art.: tot instructeur: de kap. der 3de kl. B. Spoelstra, van het 1ste reg. art.; bij den staf van het wapen der art.: tot kap. der 1ste kl.: de kap. der 2de kl. B. W. Bolomey, van gemelden staf; bij het 2de reg. vest.-art.: tot kap. der 1ste kl.: de kap. der 2de kl. B. Feykes, van het korps; tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. J. A. Le Clercq, van het korps; bij het reg. rijd. art.: tot kap. der 1ste kl.: de kap. der 2de kl. C. W. Voet, van het korps; bij het 1ste reg. vest.-art.: tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. J. Burgers, van het korps en de kap. der 3de kl. J. W. Blanken, van het 2de reg. vest.-art.; bij het korps pont.: tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. J. W. Tichler, van het korps; bij het 2de reg. lanc.: tot kap.-kwartierm.: de 1ste luit.-kwartierm. F. J. ten Raa, van het 2de reg. art.; bij het 6de reg. inf.: tot 1sten luit.-kwartierm.: de 2de luit.-kwartierm. D. Leussen, van het 2de reg. inf.; bij het 8ste reg. inf.: tot bat.-adj.: de 1ste luit. J. Baptist, van het reg.; bij het 6de reg. inf.: tot kap. der 3de kl.: de 1ste luit. S. H. Hofmeister, van het 3de reg. inf.; bij het 4de reg. inf.: tot 1sten luit.: de 2de luit. J. F. van Manen, van het korps; bij de milit. geneesk. dienst in Oost-Indie: tot offic. van gez. der 3de kl.: de heeren W. F. Auhuth en G. J. F. J. Blandow; tot tijd. lid van de speciale commissie van inspectie van het milit. onderwijs der inf.: de kol. A. J. Verhorst, van het 7de reg. inf.

Verplaatsingen.

Bij het 2de reg. vesting-art.: de maj. C. Daniels van Wijkhuise, van het 3de reg. art.; de maj. W. C. Verniers van der Loeff, van het 1ste reg. art.; de kap. der 2de kl. B. Feijkes, instr. bij het 1ste reg. art., zijnde tevens eervol uit de betrekking van instructeur ontslagen. Bij het reg. veld-art.: de maj. J. L. de Casembroot, van het 2de reg. art.; de 1ste luit. P. Sodenkamp, instr. bij het 2de reg. art., zijnde tevens eervol uit de betrekking van instructeur ontslagen. Bij het 1ste reg. vesting-art.: de maj. J. M. Engel-

berts, van het 1ste reg. art. Bij een der kompagnien art. transporttrein: de 1ste luit. A. J. E. Dolleman, instr. bij het 3de reg. art., zijnde tevens eervol uit de betrekking van instructeur ontslagen. Bij den staf van het wapen der art.: de kap. der 3de kl. G. J. Coerman, van het 2de reg. vesting-art.; de 1ste luit. C. G. Krayenhoff van de Leur, van het 1ste reg. vesting-art.; de 2de luit. A. G. Kempers, van het 2de reg. vesting-art. Bij het reg. Veld-art.: de kap. der 1ste kl. W. J. Del Campo, genaamd Camp; de 2de luit. H. Onnen en P. A. Rauws, allen van het 2de reg. vesting-art.; de 2de luit. O. W. C. de Brauw en Jonkh. C. C. A. Ridder van Rappard, beide van het 1ste reg. vesting-art. Bij het 1ste reg. vesting-art.: de kap. der 3de kl. Jonkh. W. P. J. Barmaart, van den staf van het wapen. Bij het 2de reg. vesting-art.: de kap. der 1ste kl. C. König, van het 1ste reg. vesting-art.; de kap. der 3de kl. G. J. Kuytenbrouwer en P. In de Betou, beide van den staf van het wapen. Bij het reg. rijd. art.: de 2de luit. J. J. C. Bon Taets van Amerongen, van het 2de reg. vesting-art. Bij het korps pont.: de 2de luit. A. E. Renther, van den staf van het wapen der art. Bij het 6de reg. inf.: de kap.-kwartierm. P. Waaiport, van het 2de reg. lanc. Bij het 2de reg. inf.: de 1ste luit. kwartierm. E. Kreijger, van het 6de reg. inf. Bij het 2de reg. vesting-art.: de 1ste luit. kwartierm. C. J. Swalmius van der Linden, van het reg. veld-art. Bij het 1ste bat. van het 5de reg. inf.: de 1ste luit. W. D. van Brienen van Ramerus, van het 7de reg. inf.

Eervol ontslagen.

De gen.-maj. C. Nepveu, uit de betrekking van tijd. minister van oorlog.

Het tractement van non-activiteit verleend, in afwachting van nadere beschikking:

De kap.-kwartierm. A. H. van Oudshoorn, van het 6de reg. inf.; de 2de luit. Jonkh. B. Alberda van Ekenstein, van het 1ste reg. drag.

Het tractement van non-activiteit verleend:

Aan den luit.-kol. der kav. A. H. Bon Sloet van Oldruitborgh, buiteng. adj. van Zijne Majesteit.

Gepensionneerd.

De 2de luit. G. G. Edling, van het 3de reg. inf., onder toekenning van den rang van 1sten luit. zonder bezw. der schatk.

Overleden.

De 1ste luit. C. Bool, van het reg. veld.-art.; de offic. van gez. der 3de kl. L. Levison; de kap. W. C. E. Knock, van het 6de reg. inf.; de kap. Jonkh. W. P. J. Barnaart, van het 1ste reg. vesting-art.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
MEMORANDUM

1. The purpose of this investigation was to determine the effect of temperature on the rate of reaction between hydrogen peroxide and potassium iodide in the presence of various catalysts. The reaction studied was the oxidation of iodide ions by hydrogen peroxide, catalyzed by various substances.

2. The reaction was carried out in a series of experiments at different temperatures. The rate of reaction was measured by the appearance of iodine, which was determined by the formation of a colored complex with starch. The rate constant, k , was calculated from the initial rates of reaction.

3. The results of the experiments are shown in the following table. It can be seen that the rate of reaction increases with increasing temperature, and that the activation energy of the reaction is approximately 50 kJ/mol.

Temperature (°C)	Rate Constant (k)
10	0.001
20	0.002
30	0.005
40	0.010
50	0.020

4. The activation energy of the reaction was determined from the Arrhenius plot of $\ln k$ versus $1/T$. The slope of the line is $-E_a/R$, where E_a is the activation energy and R is the gas constant. The value of E_a is approximately 50 kJ/mol.

5. The effect of various catalysts on the rate of reaction was also studied. It was found that the rate of reaction is significantly increased by the presence of certain catalysts, such as potassium dichromate and ceric sulfate.

6. The mechanism of the reaction is believed to involve the formation of a complex between hydrogen peroxide and the catalyst. This complex then reacts with iodide ions to form iodine and water. The rate-determining step is the reaction of the complex with iodide ions.

7. The effect of the concentration of hydrogen peroxide on the rate of reaction was also studied. It was found that the rate of reaction is directly proportional to the concentration of hydrogen peroxide, indicating a first-order reaction with respect to hydrogen peroxide.

8. The effect of the concentration of iodide ions on the rate of reaction was also studied. It was found that the rate of reaction is directly proportional to the concentration of iodide ions, indicating a first-order reaction with respect to iodide ions.

9. The effect of the concentration of the catalyst on the rate of reaction was also studied. It was found that the rate of reaction is directly proportional to the concentration of the catalyst, indicating a first-order reaction with respect to the catalyst.

10. The results of this investigation show that the rate of reaction between hydrogen peroxide and potassium iodide is significantly increased by the presence of certain catalysts, and that the rate of reaction increases with increasing temperature. The activation energy of the reaction is approximately 50 kJ/mol.